

نبذة في العقيدة الإسلامية (شرح
أصول الإيمان) (للمؤمنين والجمعيّة)

PËRMBLEDHJE E AKIDES

ISLAME

PËRMBLEDHJE E AKIDES ISLAME

Muhamed ibën Salih el-Uthejmin

PËRMBLEDHJE E AKIDES ISLAME

Shkruar nga hoxha dhe eruditi

Muhamed ibën Salih el-Uthejmin

Allahu e faltë atë, prindërit e tij dhe mbarë muslimanët!

Me emrin e Allahut, të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit!

PARATHËNIE

Falënderimi i takon Allahut. Atë e falënderojmë dhe prej Tij ndihmë dhe falje kërkojmë dhe tek Ai pendohe mi. I mbështetemi Allahut të na mbrojë prej të këqijave të vetes sonë dhe punëve tona të liga. Atë që e udhëzon Allahu, nuk ka kush që e humb, ndërsa atë që Ai e humb, nuk ka kush që e udhëzon. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar tjetër me të drejtë veç Allahut, i Cili është i Vetëm pa ortak. Dhe dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij. Paqja dhe bekimet e shumta të Allahut qofshin mbi të, mbi familjen e tij, mbi shokët e tij dhe mbi të gjithë ata që i pasojnë me mirësi.

Dija e teuhidit është dija më fisnike, më e madhërishmja dhe më e domosdoshmja për t'u mësuar; sepse ajo është dija që na njeh me Allahun e Lartësuar, Emrat, Cilësitë dhe të drejtat e Tij mbi robërit e Vet, dhe sepse ajo është çelësi i rrugës për tek Allahu i Lartësuar dhe themeli i ligjeve të Tij.

Për këtë arsye, të gjithë të dërguarit e predikuan këtë dije në mënyrë unanime. Allahu i Lartësuar thotë:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ 25﴾

"Ne nuk kemi nisur asnjë të dërguar para teje, që të mos i kemi shpallur se: "S'ka zot tjetër përveç Meje, andaj më adhuroni (vetëm) Mua!" (El-Enbija, 25)

Dhe Ai, i Lartësuari, dëshmoi për Njeshmërinë e Vet, e për këtë dëshmuan edhe melekët e Tij dhe njerëzit e dijes. Allahu i Madhërishëm thotë:

﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ 18﴾

"Allahu dëshmon, e po ashtu edhe engjëjt, e njerëzit e dijes, se nuk ka zot tjetër (që meriton të adhurohet) përveç Tij, i Cili gjykon me drejtësi. S'ka zot tjetër përveç Atij, të Plotfuqishmit, të Urtit." (Al Imran, 18)

Përderisa teuhidi është kaq i rëndësishëm, çdo muslimani i takon t'i kushtojë kujdesin e duhur kësaj dije, duke e mësuar vetë dhe duke ua mësuar të tjerëve, duke medituari mbi të dhe duke e besuar; në mënyrë që fenë e tij ta ndërtojë mbi një themel të shëndoshë, të jetë i qetë dhe i bindur, e të gëzojë frytet dhe rezultatet e tij.

Suksesi është vetëm në Dorën e Allahut.

Autori

FEJA ISLAME

Feja Islame: është feja me të cilën Allahu dërgoi Muhamedin (paqja qoftë mbi të) dhe me të cilën i përmbylli të gjitha fetë. Ai e përsosi këtë fe për robërit e Tij, dhe përmes saj ua plotësoi atyre dhuntinë e Vet, dhe e për zgjodhi atë si fe për ta. Prandaj, Ai nuk pranon prej askujt fe tjetër pos saj. Allahu i Lartësuar thotë:

﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۝۴۰﴾

"Muhamedi nuk është babai i askujt prej burrave tuaj, por është i Dërguari i Allahut dhe vula e profetëve; Allahu është i Gjithëdijshtëm për çdo gjë." (El-Ahzab, 40)

Gjithashtu Allahu i Lartësuar thotë:

﴿...الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا...﴾

"Sot ua përsosa fenë tuaj, e plotësova dhuntinë Time ndaj jush dhe zgjodha që Islami të jetë feja juaj." (El-Maide, 3)

Gjithashtu Allahu i Lartësuar thotë:

﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ...﴾

"Feja e vërtetë tek Allahu është vetëm Islami..." (Al Imran, 19)

Gjithashtu Allahu i Lartësuar thotë:

﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝۸۵﴾

"Kush kërkon tjetër fe përveç Islamit, nuk do t'i pranohet dhe ai në botën tjetër do të jetë i humbur."
(Al Imran, 85)

Allahu i Lartësuar i ka obliguar të gjithë njerëzit që ta pranojnë Islamin si fe të Tijën, dhe i tha të dërguarit të Vet, -paqja qoftë mbi të!:-

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ (158)

"Thuaj (o Muhamed): 'O njerëz, unë jam i Dërguari i Allahut për të gjithë ju, i Atij që i përket sundimi i qiejve dhe i Tokës. Nuk ka zot tjetër të vërtetë veç Atij; Ai jep jetë dhe vdekje, prandaj besoni në Allahun dhe në të Dërguarin e Tij, profetin që nuk di shkrim e lexim e që beson në Allahun dhe Fjalët e Tij! Shkoni pas tij, që të jeni në rrugën e drejtë!'" (El - A'raf, 158)

Në Sahihun e Muslimit, Ebu Hurejra (Allahu qoftë i kënaqur me të!) transmeton se i Dërguari i Allahut (paqja qoftë mbi të!) ka thënë:

«وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَا يَسْمَعُ بِي أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ يَهُودِيٍّ وَلَا نَصْرَانِيٍّ، ثُمَّ يَمُوتُ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَّا كَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ».

"Betohem në Atë, në Dorën e të Cilit është shpirti i Muhamedit, se nuk ka njeri nga ky umet, qoftë hebre, qoftë i krishterë, që dëgjon për mua, e pastaj

vdes pa besuar shpalljen me të cilën jam dërguar, vetëm se do të jetë banor i Zjarrit."¹.

Besimi në profetin Muhamed nënkupton: besimin në atë që ai ka sjellë, i shoqëruar me pranim dhe nënshtrim, dhe jo thjesht pohim me gojë; prandaj Ebu Talibi nuk u konsiderua si besimtar në të Dërguarin e Allahut (paqja qoftë mbi të!), ndonëse e pohoi fenë që ai solli dhe dëshmoi se ajo ishte feja më e mirë.

Feja islame i përmban të gjitha dobitë dhe vlerat që i përmbanin fetë e mëparshme, por dallohet prej tyre duke qenë se është e përshtatshme për çdo kohë, vend e popull. Allahu i Lartësuar ka thënë duke iu drejtuar të Dërguarit të Tij:

(وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ...)

"Ne të kemi zbritur ty (o Muhamed) Librin me të vërtetën, si pohues i librave të mëparshëm dhe mbrojtës i tyre..." (El-Maide, 48)

Kuptimi i të qenit i përshtatshëm për çdo kohë, vend dhe popull është se zbatimi i kësaj feje nuk bie ndesh me interesat e njerëzimit në çfarëdo kohe apo vendi, përkundrazi, ajo është vetë rregullatori i tyre. Kjo nuk do të thotë se feja islame i nënshtrohet kohës, vendit apo njerëzve, ashtu siç u pëlqen disave!

¹ Shënon Muslimi në Kapitullin: "Imani", nënkaptulli: "Obligueshmëria e besimit në mesazhin e Profetit tonë, Muhamedit (paqja qoftë mbi të!), për të gjithë njerëzit dhe shfuqizimi i të gjitha feve me fenë e tij", nr. 153.

Feja Islame është feja e vërtetë, dhe Allahu i Lartësuar i ka garantuar kujtdo që i përmbahet asaj me përkushtim të plotë, se do t'i japë sukses dhe do ta bëjë të triumfojë mbi të tjerët. Allahu i Lartësuar ka thënë:

﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ 9﴾

"(Allahu) Është Ai që e ka dërguar të Dërguarin e Tij me udhërrëfimin (Kuranin) dhe fenë e së vërtetës, për ta lartësuar atë mbi të gjitha fetë, edhe pse idhujtarët e urrejnë këtë gjë." (Es-Saff, 9)

Gjithashtu Allahu i Lartësuar thotë:

﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ 55﴾

"Allahu u ka premtuar atyre prej jush, që besojnë dhe që bëjnë vepra të mira, se do t'i bëjë mëkëmbës në Tokë, ashtu si i ka bërë ata para tyre dhe se do t'ua forcojë fenë e tyre, me të cilën Ai është i kënaqur dhe se frikën do t'ua shndërrojë në siguri. Le të më adhurojnë Mua e të mos Më shoqërojnë asgjë (në adhurim). Sa për ata që, pas kësaj, mohojnë (besimin), pikërisht ata janë të mbrapshtët." (En-Nur, 55)

Feja Islame përbëhet nga besimi (akideja) dhe ligjet: ajo është e përsosur në besim dhe ligjet e saj:

1- Urdhëron për njëshmërinë e Allahut dhe ndalon nga politeizmi.

2) Urdhëron për çiltërsi dhe ndalon nga gënjeshtria.

3- Urdhëron për drejtësi dhe e ndalon padrejtësinë. Drejtësia konsiston në barazinë midis individëve të njëjtë dhe dallimin midis individëve të ndryshëm. Drejtësia nuk është barazia absolute, siç pohojnë disa njerëz kur thonë në mënyrë të përgjithësuar: “Feja islame është feja e barazisë”. Sepse barazia mes gjërave të ndryshme është padrejtësi, të cilën Islami nuk e urdhëron, dhe ai që e bën këtë nuk është i lavdëruar.

4- Urdhëron për besnikëri dhe e ndalon tradhtinë.

5- Urdhëron për mbajtjen e besës dhe e ndalon pabesinë.

6- Urdhëron për sjellje të mirë ndaj prindërve dhe ndalon nga sjellja e keqe ndaj tyre.

7- Urdhëron për mbajtjen e lidhjeve farefisnore me të afërmit dhe e ndalon shkëputjen e lidhjeve farefisnore.

8- Urdhëron për fqinjësi të mirë dhe e ndalon fqinjësinë e keqe.

Përgjithësisht, Islami urdhëron për çdo virtyt të lartë dhe e ndalon çdo ves të ulët. Ai urdhëron për çdo vepër të mirë dhe e ndalon çdo vepër të keqe.

Allahu i Lartësuar thotë:

﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَايَ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ٩٠﴾

"Në të vërtetë, Allahu urdhëron për drejtësi, mirësi dhe ndihmë për të afërmit, si dhe ndalon imoralitetin, veprat e shëmtuara dhe dhunën. Ai ju këshillon, në mënyrë që ju të merrni mësim." (En-Nahl, 90)

SHTYLLAT E ISLAMIT

Shtyllat e Islamit janë themelet e tij mbi të cilat ai ngrihet dhe ato janë pesë: Ato janë përmendur në hadithin që e transmeton Ibën Umeri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) se Profeti (paqja qoftë mbi të dy!) ka thënë:

«بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسَةٍ: عَلَى أَنْ يُوجَدَ اللَّهُ - وَفِي رَوَايَةٍ عَلَى خَمْسٍ -: شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَإِقَامُ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ، وَصِيَامُ رَمَضَانَ، وَالْحَجَّ»

"Islami është ndërtuar mbi pesë (shtylla): Njësimi i Allahut – dhe në një transmetim tjetër: Dëshmia se nuk ka të adhuruar (me të drejtë) përveç Allahut dhe se Muhamedi është rob i Dërguari i Tij, falja e namazit, dhënia e zekatit, agjërimi i Ramazanit dhe Haxhi" Një njeri i tha Ibën Umerit: "Haxhi dhe agjërimi i muajit të Ramazanit?". Ai tha:

«لَا، صِيَامُ رَمَضَانَ، وَالْحَجَّ»

"Jo, agjërimi i Ramazanit dhe Haxhi." Kështu e kam dëgjuar nga i Dërguari i Allahut.

1- Sa i takon dëshmisë se s'ka të adhuruar përveç Allahut dhe se Muhamedi është robi i Tij dhe i Dërguari i Tij, ajo nënkupton: bindje të prerë në shprehjen e kësaj dëshmie me gjuhë, saqë ai që e thotë, me bindjen e tij të prerë, është sikur po e dëshmon vetë. Dhe kjo dëshmi është bërë një shtyllë e vetme, ndonëse gjërat fetare për të cilët dëshmohet janë të shumta:

Sepse i Dërguari (paqja qoftë mbi të!) është përcjellës nga ana e Allahut të Lartësuar, ndaj dhe dëshmia se ai është rob dhe i Dërguar është pjesë plotësuese e dëshmisë se nuk ka të adhuruar përveç Allahut.

Ose sepse këto dy dëshmi (dy shehadetët) janë themeli i vlefshmërisë dhe pranimi të veprave; pasi asnjë vepër nuk është e vlefshme dhe e pranuar, përveçse duke pasur sinqeritet ndaj Allahut të Lartmadhëruar dhe duke ndjekur të Dërguarin e Tij (paqja qoftë mbi të!).

Me atë të sinqeritetit ndaj Allahut përmbushet dëshmia se s'ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut, dhe me anë të ndjekjes së të Dërguarit të Allahut përmbushet dëshmia se Muhamedi është robi dhe i Dërguari i Tij.

¹ Shënon Buhariu, Kapitulli: "Imani", nr. 8, dhe Muslimi, Kapitulli: "Imani", nënkapitulli: "Islami është ndërtuar mbi pesë shtylla", nr. 16.

Prej fryteve të kësaj dëshmie madhështore është: çlirimi i zemrës dhe i shpirtit nga të qenët rob i krijesave dhe nga pasimi i dikujt tjetër përveç të dërguarve të Allahut.

2- Ndërsa falja e namazit është: adhurimi i Allahut të Lartësuar duke e kryer faljen në mënyrë të qëndrueshme e të përsosur; duke iu përmbajtur formës së tij dhe duke e falur në kohën e tij specifike.

Disa nga frytet e namazit janë: prehja shpirtërore, lumturia dhe largimi nga veprat e turpshme dhe të urryera.

3- Ndërsa dhënia e zekatit është: adhurimi i Allahut të Lartësuar me anë të dhënies së shumës së detyrueshme nga pasuritë e përcaktuara me sheriat.

Prej fryteve të tij janë: pastrimi i shpirtit nga morali i ulët (koprracia) dhe përmbushja e nevojave të fesë islame dhe të muslimanëve.

4- Agjërimi i Ramazanit nënkupton adhurimin e Allahut të Lartësuar duke u hequr dorë nga gjërat që e prishin agjërimin gjatë ditës së Ramazanit.

Prej fryteve të agjërit është: edukimi i vetes me braktisjen e gjërave të dashura me qëllim fitimin e kënaqësisë së Allahut të Lartësuar.

5- Ndërsa haxhillëku në Shtëpinë e Shenjtë është adhurimi i Allahut të Lartësuar nëpërmjet vizitës në Shtëpinë e Shenjtë me qëllimin e kryerjes së riteve të Haxhit.

Prej fryteve të Haxhit është: edukimi i shpirtit me shpenzimet ekonomike dhe fizike në adhurim të Allahut të Lartësuar; prandaj Haxhi është një lloj i xhihadit në rrugë të Allahut të Lartësuar.

Frytet e lartpërmendura, si dhe ato që nuk i kemi përmendur, të këtyre bazave, e bëjnë umetin një umet islam, të pastër e të kulluar, që i përkushtohet Allahut me fenë e vërtetë dhe sillet me krijesat me drejtësi e sinqeritet. Sepse dispozitat e tjera të Islamit përmirësohen me përmirësimin e këtyre bazave, dhe gjendja e umetit përmirësohet me përmirësimin e çështjeve të fesë së tij. Ndërkaq, ato çështje të umetit ku mungon përmirësimi i çështjeve fetare ngelin pa u përmisësuar.

Ai që dëshiron që ta ketë më të qartë këtë, le të lexojë fjalën e Fuqplotit:

﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ ءَامَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَٰكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ 96 أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا بَيِّنًا وَهُمْ نَائِمُونَ 97 أَوَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا ضُحًى وَهُمْ يُلْعَبُونَ 98 أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ 99﴾

"Sikur banorët e qyteteve të besonin dhe të ruheshin prej gjynaheve, Ne do t'u jepnim bekime nga qielli dhe toka, por ata mohuan, prandaj i dënuam për atë që bënë.

A janë të sigurt banorët e këtyre qyteteve se nuk do t'iu vijë dënimi Ynë natën, ndërkohë që flenë?!

A janë të sigurt ata se nuk do t'iu vijë dënimi Ynë ditën, ndërkohë që argëtohen?!

A janë të sigurt ata nga plani i Allahut? Vetëm ata që janë të humbur nuk i frikësohen planit të Allahut." (El-A'raf, 96-99)

Le të meditojë mbi historinë e popujve të mëparshëm; sepse historia është mësim për të mençurit dhe udhërrëfim për këdo që nuk i është mbuluar zemra me perde. Allahut i mbështetemi!

BAZAT E AKIDES ISLAME

Feja Islame – siç e sqaruam më parë – përbëhet nga besimi dhe legjislacioni. Ne kemi cekur një pjesë të dispozitave dhe të shtyllave të saj, të cilat konsiderohen bazë për legjislacionin islam.

Sa i takon bazave të akides (besimit) islam ato janë: Besimi në Allahun, melekët e Tij, librat e Tij, të dërguarit e Tij, Ditën e Fundit dhe në kaderin (paracaktimin), qoftë i mirë, qoftë i keq.

Për këto baza dëshmojnë Libri i Allahut dhe Suneti i të Dërguarit të Tij (paqja qoftë mbi të!).

Në Librin e Allahut të Lartësuar thuhet:

﴿لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تُولُوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ...﴾

"Mirësia nuk është të kthyerit e fytyrës suaj nga lindja dhe perëndimi, por mirësia është e atij që beson Allahun, Ditën e Fundit, engjëjt, Librin dhe profetët..." (El-Bekare, 177) Në të thuhet gjithashtu për kaderin:

﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ 49 وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَجْدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ 50﴾

"Vërtet, Ne çdo gjë e kemi krijuar me masë të paracaktuar.

Ne urdhërojmë vetëm një herë dhe vullneti Ynë përmbushet sa çel e mbyll sytë." (El-Kamer, 49-50)

Ndërsa, në Sunetin e të Dërguarit të Allahut (paqja qoftë mbi të!) ceket se Profeti iu përgjigj Xhibrilit kur e pyeti për imanin, dhe i tha:

«الْإِيمَانُ: أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ، وَمَلَائِكَتِهِ، وَكُتُبِهِ، وَرُسُلِهِ، وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ: خَيْرُهُ وَشَرُّهُ».

"Imani është të besosh në Allahun, në melekët e Tij, në librat e Tij, në të dërguarit e Tij, në Ditën e Fundit dhe të besosh në kaderin (paracaktimin), qoftë i mirë, qoftë i keq."¹

Besimi në Allahun e Lartësuar

Besimi në Allahun e Lartësuar përfshin katër gjëra:

E para: Besimi në ekzistencën e Allahut të Lartësuar:

Për ekzistencën e Tij dëshmojnë: natyrshmëria, arsyeja, feja dhe shqisat.

Sa i përket argumentit të natyrshmërisë për ekzistencën e Allahut të Lartësuar, çdo krijesë e ka të skalitur në natyrën e saj besimin në Krijuesin e vet, pa pasur nevojë për meditim apo mësim paraprak, dhe nga kjo prirje e natyrshmërisë nuk devijon askush, përveç atij, zemrës së të cilit i

¹ Shënon Muslimi në Kapitullin: "Imani", nr. (8), Ebu Davudi: në Kapitullin: "Suneti", Nënkapitulli: "Kaderi", nr. (4695).

ndodh diçka që e largon prej saj. Bazuar në thënien e Pejgamberit (paqja qoftë mbi të!):

«مَا مِنْ مَوْلُودٍ إِلَّا يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ، فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ أَوْ يُنَصِّرَانِهِ أَوْ يُمَجِّسَانِهِ».

“Çdo fëmijë lind në natyrshmëri, por prindërit e bëjnë hebre, të krishterë ose zjarrputist”¹.

2- Lidhur me argumentin logjik për ekzistencën e Allahut të Lartësuar, themi se krijesat, të hershmet dhe të vonshmet, medoemos duhet të kenë një Krijues që i ka sjellë në ekzistencë; ngase nuk është e mundur që ato ta sjellin vetë veten e tyre në ekzistencë dhe as nuk është e mundur që të jenë krijuar rastësisht.

Është e pamundur që ta sjellin vetë veten e tyre në ekzistencë; ngase asgjë nuk e krijon vetveten; sepse para se të ekzistojë, ajo është inekzistente, e si mund të jetë krijues?

Nuk është e mundur që të ketë ndodhur rastësisht, sepse çdo gjë që ndodh doemos e ka një shkaktar. Po ashtu, ekzistenca e krijesave me këtë sistem të mahnitshëm, harmoni të ndërsjellë dhe lidhje të ngushtë mes shkaqeve dhe pasojave të tyre, si dhe mes vetë krijesave, e përjashton plotësisht mundësinë që ekzistenca e tyre të jetë thjesht një rastësi. Pasi, diçka që ka ardhur në

¹ Shënon Buhariu, Kapitulli i xhenazeve, Nënkapitulli "Kur fëmija e pranon Islamit dhe vdes, a i falet namazi i xhenazes? Dhe a ftohet fëmija në Islam?", nr. 1292. E shënon edhe Muslimi, Kapitulli i kaderit, Nënkapitulli "Kuptimi i hadithit : Çdo fëmijë lind në natyrshmëri, si dhe gjykimi për vdekjen e fëmijëve të jomuslimanëve dhe fëmijëve të muslimanëve", nr. 2658.

ekzistencë rastësisht nuk mund të ketë një sistem në zanafillën e saj, ndaj si mund të jetë e sistemuar gjatë vazhdimësisë dhe zhvillimit të saj?

E nëse këto krijesa nuk mund të kenë krijuar veten e tyre, e as kanë ardhur në ekzistencë rastësisht; atëherë detyrimisht duhet që ato të kenë një Krijues, e Ai është Allahu, Zoti i botëve.

Allahu i Lartësuar e ka përmendur këtë argument logjik dhe fakt të pakundërshtueshëm në suren Et-Tur, ku thotë:

﴿أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمْ الْخُلُقُونَ 35﴾

"A mos vallë, ata janë krijuar nga hiçi apo mos janë krijues të vetvetes?!" (Et-Tur, 35) Domethënë, ata nuk janë krijuar pa një Krijues, e as nuk e kanë krijuar vetveten; detyrimisht del se Krijuesi i tyre është Allahu i Lartësuar. Prandaj, kur Xhubejr ibën Mut'imi (Allahu qoftë i kënaqur me të!) e dëgjoi Profetin (paqja qoftë mbi të!) duke recituar suren "Tur", derisa arriti te këto ajete:

﴿أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمْ الْخُلُقُونَ 35 أَمْ خُلِقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ 36 أَمْ عَنْدهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَتِ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُصْطَبُونَ 37﴾

"A mos vallë, ata janë krijuar nga hiçi apo mos janë ata krijues të vetvetes?!"

A mos vallë ata kanë krijuar qiejt dhe Tokën?! Jo, por ata nuk po binden.

A mos zotërojnë thesaret e Zotit tënd?! Apo mos janë ata sunduesit (e gjithçkaje)?!" (Et-Tur, 35-37)

Në atë kohë Xhubejri ishte idhujtar dhe tha: "Zemra desh më fluturoi nga vendi, dhe kjo ishte hera e parë që imani zuri vend në zemrën time"¹.

Le të marrim një shembull ilustrues: sikur dikush të të fliste për një pallat madhështor, i rrethuar me kopshte ku rrjedhin lumenj, i mbushur me shtroja e shtretër dhe i stolisur me lloje të ndryshme zbukurimesh elementare dhe plotësuese, dhe të thoshte: "Ky pallat me gjithë përsosurinë e tij e ka krijuar vetë veten, ose u gjend kështu rastësisht, pa ndonjë krijues", ti do ta kundërshtojë dhe përgënjeshtroje menjëherë dhe do ta quajë marrëzi atë që ai thotë. A është e logjikshme, pas gjithë kësaj, që ky univers i gjerë, me tokën dhe qiellin, me orbitat dhe ligjet e tij, si dhe me sistemin e tij të mrekullueshëm e mahnitës, të ketë krijuar vetveten, apo të ketë ardhur në ekzistencë rastësisht, pa asnjë krijues?

3. E sa i përket argumentit hyjnor për ekzistencën e Allahut të Madhëruar: të gjithë Librat qiellorë dëshmojnë për ekzistencën e Tij, si dhe ligjet e drejta që përmbanin këto libra në dobi të krijesave, janë argument se ato janë shpallur prej një Zoti të urtë, që i njeh mirë interesat e krijesave të Tij. Po kështu, lajmet që janë cekur në to lidhur me çështjet e gjithësisë, vërtetësinë e të cilave e ka pohuar realiteti, janë dëshmi se ato janë prej një

¹ E transmetoi Buhariu: Sureja Et-Tur, numër 4854.

Zoti të fuqishëm, i aftë për të krijuar atë për të cilën ka lajmëruar.

4- Sa i takon argumenteve shqisore për ekzistencën e Allahut të Madhëruar; ato ndahen në dy pjesë:

E para: Ne dëgjojmë dhe shohim se si u pranohen lutjet lutësve dhe se si u vjen ndihma të brengosurve; çka dëshmon prerazi për ekzistencën e Tij. Allahu i Lartësuar thotë:

﴿وَلَوْحًا إِذْ نَادَىٰ مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ...﴾

"(Kujtoje) Nuhun kur ai Na thirri më herët, dhe Ne iu përgjigjëm atij..." (El-Enbija, 76) Po ashtu thotë:

﴿إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَبَ لَكُمْ...﴾

"Ju kërkuat ndihmë nga Zoti juaj e Ai ju përgjigj..." (El-Enfal, 9)

Në Sahihun e Buhariut ceket se Enes ibën Maliku (Allahu qoftë i kënaqur me të!) tregon:

«إِنَّ أَعْرَابِيًّا دَخَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ -وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ- فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَلْكَ الْمَالُ، وَجَاعَ الْعِبَالُ، فَأَذْغَ اللَّهُ لَنَا؛ فَرَفَعَ يَدَيْهِ وَدَعَا، فَتَارَ السَّحَابُ أَمْثَالَ الْجِبَالِ، فَلَمْ يَنْزِلْ عَنْ مَنْبَرِهِ حَتَّى رَأَيْتُ الْمَطَرَ يَتَحَادَرُ عَنْ لِحْيَتِهِ».

"Një beduin hyri ditën e xhumasë në xhami, ndërsa Pejgamberi (paqja dhe bekimet qofshin mbi të!) po mbante ligjëratën, dhe tha: 'O i Dërguari i Allahut, na u shkatërrua pasuria dhe fëmijët po vuajnë nga uria, lutju Allahut për ne!' Atëherë, ai i ngriti duart dhe u lut, dhe menjëherë u grumbulluan re të mëdha sa malet. Ende nuk kishte zbritur nga

minberi i tij, kur pashë shiun t'i rridhte nëpër mjekër"¹.

Dhe të xhumanë e dytë, u ngrit i njëjti beduin, ose dikush tjetër, dhe tha: "O i Dërguari i Allahut, u shembën ndërtesat dhe u përmytën pronat, lutju Allahut për ne!" Atëherë, ai i ngriti duart dhe tha:

«اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا»

"O Allah, (bëje të bjerë) rreth nesh e jo mbi ne!" Ngado që drejtonte dorën, retë largoheshin².

Pranimi i lutjeve vazhdon të jetë një çështje e dëshmueshme edhe në ditët tona për atë që me singëritet i drejtohet Allahut të Lartësuar dhe i plotëson kushtet e pranimi të lutjes.

Pjesa e dytë: Shenjat e profetëve, që quhen mrekulli, të cilat njerëzit i kanë parë ose kanë dëgjuar për to, janë argument i prerë për ekzistencën e dërguesit të tyre, Allahut; sepse ato janë ngjarje që dalin jashtë kapaciteteve njerëzore, të cilat Allahu i bën të ndodhin në formë përkrahjeje dhe ndihme për të dërguarit e Tij.

Shembull për këtë është mrekullia e Musait (paqja dhe bekimet qofshin mbi të!) kur Allahu i Lartësuar e urdhëroi që t'i binte detit me shkopin e

¹ Shënon Buhariu: Kapitulli i xhumasë, nënkapitulli: "Lutja për shi në hutbe ditën e xhuma", nr. 891.

² E shënojnë Buhariu: Kapitulli i xhumasë, nënkapitulli: "Lutja për rënien e shiut në hytben e ditës së xhuma", nr. 891 dhe Muslimi: Kapitulli: "Namazi i lutjes për rënien e shiut", nënkapitulli: "Lutja gjatë kërkimit të shiut", nr. 897.

tij. Ai i ra dhe deti u nda në dymbëdhjetë rrugë të thata, ndërsa uji ndërmjet tyre ishte i lartë si malet. Allahu i Lartësuar thotë:

﴿فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ 63﴾

"Dhe Ne i shpallëm Musait: 'Bjeri me shkopin tënd detit!' Menjëherë deti u nda dhe çdo pjesë e tij u bë si një mal i madh.'" (Esh-Shuara, 63)

Një shembull tjetër për këtë është dhe mrekullia e Isait (paqja dhe bekimet qofshin mbi të!) i cili i ringjallte të vdekurit dhe i nxirrte nga varret e tyre me lejen e Zotit. Lidhur me këtë, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿...وَأَحْيَا الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ...﴾

"...unë i ngjall të vdekurit me lejen e Allahut..." (Al Imran, 49) Po ashtu thotë:

﴿...وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِي...﴾

"...se si me vullnetin Tim i ngjallje të vdekurit..." (El-Maide, 110)

Një shembull i tretë është dhe rasti i Muhamedit (paqja dhe bekimet qofshin mbi të!), kur kurejshët i kërkuan një mrekulli, e ai drejtoi dorën nga Hëna, e cila u ça në dy pjesë dhe njerëzit e panë këtë mrekulli. Për këtë flet Fjala e Allahut të Lartësuar:

﴿أَقْنَرَبَتْ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ 1 وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعَرِّضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ﴾
{2}

"U afrua Ora dhe u ça Hëna! Dhe nëse shohin ndonjë shenjë, ata kthejnë shpinën dhe thonë: 'Magji e vazhdueshme!'" (El-Kamer, 1-2)

Këto shenja të dukshme, që Allahu i Lartësuar i bën të ndodhin në formë përkrahjeje për të dërguarit e Tij dhe si ndihmë për ta, dëshmojnë prerazi për ekzistencën e Tij.

Çështja e dytë që bën pjesë në përmbajtjen e besimit në Allahun e Madhëruar është besimi në të qenit zot, që do të thotë se vetëm Ai është zot dhe se Ai nuk ka asnjë ortak e as ndihmës.

Zoti: është ai i cili ka të drejtën ekskluzive që të krijojë, të zotërojë dhe të urdhërojë. Pra, nuk ka krijues, zotërues dhe urdhërues tjetër pos Allahut të Madhëruar. Allahu i Madhëruar thotë:

﴿...أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ...﴾

"Vetëm Ai e ka të drejtën të krijojë dhe të urdhërojë!" (El-A'raf, 54) Po ashtu thotë:

﴿...ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ﴾

"Ky është Allahu, Zoti juaj. Pushteti është i Tij! Kurse ata që ju i adhuron krahës Tij, nuk zotërojnë as sa cipa e bërthamës së hurmës." (Fatir, 13)

Nuk kemi dijeni se dikush prej krijesave të ketë mohuar të drejtën e Allahut për të qenë zot. Përveçse të jetë kryeneç e të mos besojë në atë që thotë, siç ishte rasti i Faraonit, kur i tha popullit të tij:

﴿فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى 24﴾

"Unë jam zoti juaj më i lartë!" (En-Naziat, 24). Ai gjithashtu tha:

﴿...يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِّنْ إِلَهِ غَيْرِي...﴾

"O pari! Unë nuk di të ketë për ju zot tjetër përveç meje!" (El-Kasas, 38), por këto fjalë nuk thuhën nga besimi. Allahu i Lartësuar thotë:

﴿وَجَدُوا بِهَا وَاسْتَيَقَنَّا أَنَّهُمْ ظُلُمًا وَّعُلُوًّا...﴾

"Kështu, ata i mohuan ato (faktet) padrejtësisht dhe me mendjemadhësi, edhe pse shpirti i tyre i besonte për të vërtetë..." (En-Neml, 14) Musai i tha Faraonit, sipas asaj që ka treguar Allahu për të:

﴿...لَقَدْ عَلِمْتَ مَا أَنزَلَ هَؤُلَاءِ إِلَّا رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِصَايِرَ وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ يُفْرَعُونَ مُتَّبِعُونَ﴾

"Tashmë ti e di se këto nuk i ka shpallur askush tjetër, përveç Zotit të qiellit dhe të Tokës, si prova të dukshme, dhe Unë mendoj se ti o Faraon je i dënuar të humbësh." (El-Isra, 102) Për këtë arsye, idhujtarët e pohonin se Allahu i Lartësuar është zot, por ata i bënë ortakë Atij në adhurim. Allahu i Lartësuar thotë:

﴿قُلْ لِّمَنِ الْأَرْضُ وَمَن فِيهَا إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ 84 سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ 85 قُلْ مَن رَّبُّ السَّمَوَاتِ السَّعَةِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ 86 سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ 87 قُلْ مَن بِيَدِ مَلَكُوتِ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ 88 سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ 89﴾

"Thuaj: 'E kujt është Toka dhe gjithçka që gjendet në të, nëse e dini?' Ata do të thonë: 'E Allahut'. Thuaj: 'A nuk përkujtoni?' Thuaj: 'Kush është Zoti i shtatë qiejve dhe Zoti i Arshit të madh?'

Ata do të thonë: 'Allahu'. Thuaj: 'A nuk frikësoheni?' Thuaj: 'Në dorën e kujt është pushteti i çdo gjëje, që mbron dhe nuk ka nevojë për mbrojtje, nëse e dini?' Ata do të thonë: 'E Allahut'. Thuaj: 'Atëherë, si magjepseni?!'" (El-Muminun, 84-89)

Gjithashtu Allahu i Lartësuar thotë:

﴿وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ۙ﴾ (9)

"Nëse ti i pyet ata: 'Kush i ka krijuar qiejt dhe Tokën?' Ata, me siguri do të thonë: 'Ato i ka krijuar i Plotfuqishmi dhe i Gjithëdijshmi'" (Ez-Zuhruf, 9)

Po ashtu Allahu i Lartësuar thotë:

﴿وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَلَّى يُوَفِّكَونَ ۙ﴾ (87)

"Nëse i pyet ata se kush i ka krijuar ata, me siguri që ata do të thonë: 'Allahu!' Atëherë, përse largohen prej Tij?! (Ez-Zuhruf, 87)

Urdhri i Allahut të Lartësuar përfshin urdhrin universal dhe atë legjislativ; andaj Ai është ai që e ruan rendin e universit dhe vendos të ndodhë ç'të dojë në të, në përputhje me urtësinë e Tij, po ashtu Ai është edhe Ligjvënësi i vetëm në të; vendos ligje adhurimesh, normash dhe marrëdhëniesh ndërnjerëzore, në përputhje me urtësinë e Tij. Ai që zgjedh krahas Allahut një ligjvënës tjetër në adhurime, ose një gjykatës tjetër në normat ndërnjerëzore, ka bërë shirk dhe nuk e ka realizuar besimin.

Çështja e tretë që është pjesë e përmbajtjes së besimit në Allahun e Madhëruar është besimi në

hyjnitetin e Tij, që do të thotë se vetëm Ai është i adhuruari i vërtetë dhe se Ai nuk ka asnjë ortak në adhurim. Fjala (Ilah) ka kuptimin e (Me'luh), pra: ai i cili adhurohet me dashuri dhe madhërim.

Allahu i Lartësuar thotë:

﴿وَالْهُكْمُ إِلَهُ وَحْدَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ 163﴾

"Zoti juaj është një Zot i vetëm! S'ka zot tjetër (të denjë për t'u adhuruar) përveç Tij, i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti!" (El-Bekare, 163)

Po ashtu, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَانِمًا بِالْإِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ 18﴾

"Allahu dëshmon, e po ashtu edhe engjëjt dhe njerëzit e dijes, se nuk ka zot tjetër që meriton të adhurohet përveç Tij, gjykon me drejtësi dhe nuk ka zot tjetër përveç Tij, i Plotfuqishmi, i Urti." (Al Imran, 18) Kushdo që zgjedh për të adhuruar një zot tjetër krahas Allahut, hyjniteti i tij është i kotë. Allahu i Lartësuar thotë:

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ
الْكَبِيرُ 62﴾

"Kjo është kështu, sepse Allahu është e Vërteta (i vetmi që meriton të adhurohet), kurse gjithçka që adhurohet përveç Tij, është e pavërteta. Dhe, pa dyshim, Allahu është i Lartësuari dhe i Madhërishmi." (El-Haxh, 62) Emërtimi i tyre si zota nuk ua jep të drejtën e adhurimit. Allahu i Lartësuar thotë për Latin, Uzanë dhe Menatin (emra idhujsh):

﴿إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَءَابَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ...﴾

"Këta janë vetëm emra që ua keni ngjitur (idhujve) ju dhe të parët tuaj, kurse Allahu nuk ju ka shpallur për ata asnjë provë..." (En-Nexhm, 23)

Po ashtu, Allahu i Madhërishëm na tregon se çfarë i kishte thënë Hudi (paqja qoftë mbi të!) popullit të tij:

﴿...أَتَجِدُلُونَنِي فِي أَسْمَاءٍ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَءَابَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ...﴾

"A më kundërshtoni mua për emrat (e idhujve), të cilët ua keni vënë ju dhe prindërit tuaj e për të cilët Allahu nuk ju ka sjellë kurrfarë diturie?!" (El-A'raf, 71)

Ndërsa për Jusufin (paqja qoftë mbi të!) ka thënë se ai u tha dy shokëve të burgut:

﴿يُصْحَبِي السِّجْنِ عَارِبًا مُتَقَرِّفُونَ خَيْرٌ أَمْ اللَّهُ أَلَوْجِدُ الْقَهَّارُ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ
إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَءَابَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ...﴾

"O shokët e mi të burgut! A janë më mirë një mori zotash të ndryshëm apo Allahu, i Vetmi, Ngadhënjimtari? Ju nuk adhuronit përveç Tij vetëm se emra që i keni emërtuar ju dhe etërit tuaj, për të cilët Allahu nuk ka zbritur asnjë argument..." (Jusuf, 39-40)

Për këtë arsye, të Dërguarit (paqja qoftë mbi ta!) u thoshin popujve të tyre:

﴿...أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ...﴾

"Adhuronit Allahun, ju nuk keni zot tjetër përveç Tij." (El-A'raf, 59) Por idhujtarët e refuzuan këtë dhe zgjodhën zota të tjerë në vend të Allahut, të cilët

i adhuronin bashkë me Allahun e Lartësuar, duke kërkuar ndihmë dhe shpëtim prej tyre.

Allahu i Lartësuar e ka hedhur poshtë përvetësimin e këtyre zotave nga ana e idhujtarëve me dy argumente logjike:

I pari: se këta zota që ata i kanë zgjedhur për t'i adhuruar nuk kanë asnjë veçori prej veçorive të hyjnitetit; ata janë të krijuar e nuk krijojnë, nuk u sjellin dobi adhuresve të tyre dhe as nuk ua largojnë dëmin, nuk zotërojnë për ta as jetën e as vdekjen, nuk zotërojnë asgjë në qiej dhe as nuk janë pjesëtarë në këto gjëra.

Allahu i Lartësuar thotë:

﴿وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ أَنْ يَنْفُسَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا تُشْرِكُوا 3﴾

"E megjithatë ata adhurojnë në vend të Tij zota, të cilët nuk krijojnë asgjë e që vetë janë të krijuar, që nuk zotërojnë për veten as dëm e as dobi e që nuk janë në gjendje të japin as vdekjen, as jetën e as që të ringjallin." (El-Furkan, 3)

Po ashtu, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ مِنْفَالِ ذِرَّةٍ فِي السَّمُوتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِنْ شِرْكَ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ وَلَا نَنْفَعُ الشَّفَعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ...﴾

"Thuaju (o Muhamed): "Thirrini ata që i hyjnizoni krahas Allahut! Ata nuk zotërojnë asgjë, as sa pesha e një thërmije, qoftë në qiej apo në Tokë; për ata nuk ka pjesë as në qiej, as në Tokë dhe

Allahu nuk ka asnjë ndihmës nga radhët e tyre. Ndërmjetësimi nuk bën dobi tek Ai, përveç atij që Ai i jep leje..." (Sebe, 22-23)

وقال تعالى: ﴿أَيُّشْرَكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ 191 وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا أَنْفُسُهُمْ يَنْصُرُونَ 192﴾

"Po ashtu Allahu i Madhëruar ka thënë: "A mos vallë ata i mveshin Atij si ortakë idhuj që nuk mund të krijojnë asgjë, ndërkohë që vetë janë të krijuar?! Dhe nuk janë në gjendje t'u japin atyre ndihmë, as veten e tyre nuk mund ta ndihmojnë." (El-A'raf, 191-192)

Dhe kur kjo është gjendja e këtyre zotave, atëherë marrja e tyre për zota është marrëzia më e madhe dhe kotësia më e madhe.

I dyti: se këta idhujtarë pohonin se vetëm Allahu i Lartësuar është Zoti në aspektin e të qenit krijuesi i kësaj gjithësie, dhe se në Dorën e Tij është sundimi i çdo gjëje, dhe se Ai mbron e askush nuk mund të mbrohet prej Tij. E ky pohim i tyre kërkonte medoemos që ta njësonin Atë në çështjen e adhurimit gjithashtu, ashtu siç e njësuan në çështjen e të qenit zot. Lidhur me këtë Allahu i Madhëruar thotë:

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ 21 الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ 22﴾

"O njerëz! Adhuroni Zotin Tuaj, i Cili ju ka krijuar ju dhe ata që ishin para jush, që të mund të

ruheni (nga të këqijat); i Cili e bëri për ju tokën shtrat dhe qiellin ndërtesë, dhe lëshoi nga qielli ujë, me të cilin nxori për ju fryte si furnizim. Pra, mos i bëni Allahut shokë, ndërsa ju e dini!" (El-Bekare, 21-22)

Po ashtu Allahu i Lartësuar thotë:

﴿وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولَنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ 87﴾

"Nëse i pyet ata se kush i ka krijuar, me siguri që ata do të thonë: 'Allahu!'. Atëherë, ç'kanë që largohen prej Tij?!" (Ez-Zuhruf, 87)

Po ashtu Allahu i Lartësuar thotë:

﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ 31 فَذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ 32﴾

"Thuaj: 'Kush ju ushqen nga qielli dhe Toka? Kush ua mundëson të dëgjuarit dhe të parët? Kush mund të nxjerrë të gjallin nga i vdekuri dhe të vdekurin nga i gjalli? Kush i planifikon gjërat? Ata do të thonë 'Allahu'. E ti (o Muhamed) thuaj: 'Atëherë, përse nuk e keni frikë Atë?' Ky është Allahu, Zoti juaj i vërtetë. Çfarë ka pas të vërtetës, përveç humbjes? Ç'keni që largoheni atëherë!?" (Junus, 31-32)

Çështja e katërt, e cila është pjesë e përmbajtjes së besimit në Allahun e Madhëruar është besimi në emrat dhe cilësitë e Tij.

Domethënë, pohimi i emrave dhe cilësive që Allahu i ka pohuar për Vetën e Tij në Librin e Tij, ose

në Sunetin e Profetit të Tij (paqja dhe bekimet qofshin mbi të!) në mënyrën që i shkon përshtat Atij, pa ia shtrembëruar dhe pa ia mohuar kuptimin, pa e përshkruar formën e tyre dhe pa i përngjasuar me emrat dhe cilësitë e krijesave. Allahu i Lartësuar thotë:

﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾
(180)

"Allahut i përkasin emrat më të bukur, andaj thirrreni Atë (lutjuni Atij) me to dhe largohuni nga ata që i shtrembërojnë emrat e Tij. Ata do të ndëshkohen për çfarë kanë vepruar!" (El-A'raf, 180) Allahu i Lartësuar thotë:

﴿...وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾

"Atij i përket shembulli më i lartë në qiej dhe në Tokë. Ai është i Plotfuqishmi dhe i Urti." (Err-Rum, 27) Po ashtu, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿...لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾

"Asgjë nuk është si Ai. Ai i dëgjon të gjitha dhe i sheh të gjitha." (Esh-Shura, 11)

Në këtë çështje kanë devijuar dy grupe:

I pari: (Mohuesit), të cilët i mohuan emrat dhe cilësitë, ose një pjesë të tyre, duke pretenduar se pohimi i tyre për Allahun nënkupton përngjasimin e Allahut të Lartësuar me krijesat e Tij. Ky pretendim është i pavërtetë për disa arsye, ndër të cilat veçojmë:

E para: se mohimi i emrave dhe cilësive të Allahut nënkupton pasoja të pavërteta, si përshebull, kontradikta në Fjalën e Allahut të Lartësuar; sepse Allahu i Lartësuar ia ka pohuar Vetes emrat dhe cilësitë dhe njëkohësisht ka mohuar që diçka t'i përngjajë Atij. Sikur pohimi i tyre të nënkuptonte përngjasimin me krijesat, atëherë Fjala e Allahut do të binte në kontradiktë me njëra-tjetrën dhe njëra pjesë e saj do të përgënjeshtronte tjetrën.

E dyta: Përputhja e dy gjërave në emërtim a cilësi nuk do të thotë medoemos se ato janë të njëjta; kështu, ti sheh se dy njerëz përputhen në faktin se secili prej tyre është njeri, dëgjon, sheh e flet, por kjo nuk do të thotë se medoemos të dy të jenë identikë në vlerat njerëzore, në formën e dëgjimit, shikimit dhe të folurit.

Dhe ti sheh se kafshët kanë duar, këmbë e sy, por nga kjo përputhje nuk rrjedh domosdoshmërisht që duart, këmbët dhe sytë e tyre të jenë identike.

Nëse kemi dallim mes krijesave në emrat dhe atributet e tyre të përbashkëta, atëherë dallimi mes Krijuesit dhe krijesës është më i qartë dhe më i madh.

Grupi i dytë: (Përngjasuesit), të cilët i pohuan emrat dhe cilësitë e Allahut duke e përngjasuar Allahun e Lartësuar me krijesat e Tij, me pretendimin se kjo është ajo që nënkuptojnë tekstet; sepse Allahu i Lartësuar u flet robërve me

atë që ata e kuptojnë. Ky pretendim është i pavërtetë për disa arsye, ndër të cilat janë:

E para: se përngjasimi i Allahut të Lartësuar me krijesat e Tij është një çështje që e hedh poshtë arsyja dhe sheriati, dhe nuk është e mundur që nënkuptimi i teksteve të Kuranit dhe Sunetit të jetë një diçka që vetë sheriati e hedh poshtë!

E dyta: se Allahu i Lartësuar u është drejtuar robërve me fjalë që ata i kuptojnë për sa i përket kuptimit themelor të fjalëve; ndërsa sa i takon realitetit dhe thelbit të atij kuptimi, kjo është pjesë e dijes që Allahu i Lartësuar e ka mbajtur për Vete kur bëhet fjalë për Qenien dhe Cilësitë e Tij.

Pra, kur Allahu pohon për Vetën e Tij se është Dëgjues, atëherë dëgjimi si kuptim themelor është i njohur për ne (që është perceptimi i zërave), mirëpo forma reale e tij për sa i përket dëgjimit të Zotit të Lartësuar është e panjohur për ne. Kjo sepse realiteti i dëgjimit ndryshon madje edhe te krijesat, prandaj dallimi ndërmjet Krijuesit dhe krijesës është edhe më i qartë e më i madh.

Kur Allahu i Lartësuar tregon për Vetën e Tij se Ai është ngritur mbi Arsh, atëherë ngritja lart, për nga kuptimi i saj themelor, është e ditur; mirëpo realiteti i ngritjes, ashtu siç i përket Atij, nuk është i ditur për ne, ngase realiteti i ngritjes lart ndryshon edhe te krijesat mes njëra-tjetrës. Qëndrimi mbi një karrige të qëndrueshme nuk është si qëndrimi mbi shalën e një deveje të vështirë e të tërbuar. E nëse

ky veprim dallon tek krijesa, atëherë dallimi mes Krijuesit dhe krijesës është shumë më i qartë dhe më i madh.

Besimi në Allahun e Lartësuar, në formën që e përshkruam, u sjell besimtarëve fryte e përfitime të mëdha, prej të cilave janë:

E para: realizimi i monoteizmit (njëshmërisë) të Allahut të Lartësuar, në mënyrë që as shpresa e as frika e njeriut të mos lidhen me askënd tjetër pos Tij, dhe të mos adhurohet askush tjetër pos Tij.

E dyta: Plotësimi i dashurisë për Allahun e Lartësuar dhe i madhërimit të Tij, në përputhje me atë çka diktojnë emrat e Tij të bukur dhe cilësitë e Tij të larta.

E treta: Realizimi i adhurimit të Tij, duke zbatuar urdhëresat dhe duke u larguar nga ndalesat.

*

Besimi në Melekët (Engjëjt)

Melekët i përkasin botës së fshehtë, ato janë krijesa që i nënshtrohen urdhrit të Allahut të Lartësuar, të cilat nuk kanë asgjë prej vetive të të qenit zot apo hyjni. Allahu i Lartësuar i krijoi prej drite dhe i dha vetinë e nënshtërimit të plotë ndaj urdhrit të Tij si dhe fuqinë për ta zbatuar atë. Allahu i Lartësuar ka thënë:

﴿...وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ﴾

"Ata që janë tek Ai (engjëjt), nuk ngurrojnë për ta adhuruar Atë e nuk ndiejnë lodhje, ata e madhërojnë Atë natë e ditë pa pushim." (El-Enbija, 19-20)

Numri i tyre është shumë i madh; nuk i numëron dot askush pos Allahut të Lartësuar. Është cekur në dy "Sahihët" nga hadithi i Enesit (Allahu qoftë i kënaqur me të!) në rrëfimin e mrekullisë së Miraxhit, se Profetit (paqja dhe bekimet qofshin mbi të!) i është shfaqur Bejtul Ma'muri në qiell, ku çdo ditë falen shtatëdhjetë mijë engjëj, të cilët, kur dalin prej andej, nuk kthehen më kurrë.

Besimi në engjëjt (melekët) përmban në vetvete katër gjëra:

E para: Besimi në ekzistencën e tyre.

E dyta: Besimi me emër në ata engjëj që ua dimë emrat si Xhibrili përshembull, dhe besimi në mënyrë të përgjithshme në ata engjëj të cilëve nuk ua dimë emrat.

E treta: Besimi në ato cilësi të engjëve që i dimë, si cilësitë e Xhibrilit përshembull, sepse Profeti (paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!) ka treguar se e ka parë atë në formën që është krijuar, dhe se ai ka gjashtëqind krahë të cilët i kishin mbuluar horizontin.

Ndodh që meleku, me urdhrin e Allahut të Lartësuar, të shndërrohet në trajtën e një njeriu. Sikurse ndodhi me Xhibrilin, kur Allahu i Lartësuar e dërgoi te Merjemja dhe iu paraqit asaj në formën

e një njeriu të plotë, dhe sikurse ndodhi edhe kur erdhi te Profeti (paqja dhe bekimet qofshin mbi të!) kur po rrinte ulur me sahabët e tij. Ai erdhi në formën e një njeriu me petka shumë të bardha, me flokë shumë të zeza, në pamjen e tij nuk vëreheshin shenja udhëtimi dhe askush nga sahabët nuk e njihte. Kështu, u ul pranë Profetit (paqja dhe bekimet qofshin mbi të!) duke i vendosur gjunjët e tij afër gjunjëve të të Dërguarit e duke i vënë shuplakat e duarve të tij mbi kofshët e veta (ose të Profetit), dhe e pyeti Profetin (paqja dhe bekimet qofshin mbi të!) për Islamin, imanin, ihsanin, Kiametin dhe shenjat e Kiametit; Profeti (paqja dhe bekimet qofshin mbi të!) iu përgjigj pyetjeve të tij, e ai u largua. Më pas, Profeti (paqja dhe bekimet qofshin mbi të!) tha:

«هَذَا جِبْرِيلُ؛ أَتَاكُمْ يُعَلِّمُكُمْ دِينَكُمْ».

"Ai qe Xhibrili; erdhi për t'jua mësuar fenë!"¹.

Po ashtu, engjëjt që dërgoi Allahu i Lartësuar tek Ibrahimimi dhe Luti, ishin në formën e burrave.

Çështja e katërt e cila bën pjesë në përmbajtjen e besimit në melekët është besimi në ato veprat e tyre që ne i dimë, të cilat i kryejnë me urdhrin e Allahut të Lartësuar, si madhërimi dhe adhurimi i Tij, natën e ditën, pa u mërzhitur e pa u plogështuar.

¹ Shënon Muslimi në Kapitullin: "Imani", nënkapitulli: "Sqarimi i Imanit, Islamit dhe Ihsanit dhe obligueshmëria e besimit në afirmimin e kaderit të Allahut të Lartësuar", nr. 8.

Disa prej tyre mund të kenë detyra të posaçme.

Për shembull, Xhibrili është engjëlli të cilit i është besuar shpallja e Allahut të Madhëruar, të cilën Allahu ua zbret pejgamberëve dhe të dërguarve përmes tij.

Po ashtu, Mikaili është engjëlli të cilit i është ngarkuar detyra e lëshimit të shirave dhe e bimëve.

Po ashtu dhe Israfil, i cili është i ngarkuar me detyrën e fryrjes në bri për ngjarjen e Kiametit dhe ringjalljen e krijesave.

Gjithashtu dhe engjëlli i vdekjes, i cili është i ngarkuar me detyrën e marrjes së shpirtave në çastin e vdekjes.

Dhe Maliku, i cili është i ngarkuar me detyrën e rojes së Zjarrit.

Dhe melekët e ngarkuar me detyrën që lidhet me embrionin në mitër: kur njeriu mbush katër muaj në mitrën e nënës së tij, Allahu i dërgon atij një melek dhe e urdhëron të shkruajë rizkun, jetëgjatësinë dhe punën e tij, si dhe nëse do të jetë i mjerë apo i lumtur.

Dhe engjëjt e ngarkuar me detyrën e ruajtjes dhe shkrimit të veprave të njerëzve; për çdo njeri janë caktuar dy engjëj: njëri në anën e djathtë dhe tjetri në të majtën.

Si dhe melekët e ngarkuar me detyrën e marrjes në pyetje të të vdekurit kur vendoset në varrin e tij; atij i vijnë dy melekë dhe e pyesin për Zotin e tij, fenë e tij dhe Profetin e tij.

Besimi në engjëjt ka dobi dhe fryte të mëdha, disa prej të cilave janë:

E para: Njohja e madhështisë, e fuqisë dhe e pushtetit të Allahut të Lartësuar; sepse madhështia e krijesës dëshmon për madhështinë e Krijuesit.

E dyta: Falënderimi i Allahut të Lartësuar për kujdesin e Tij ndaj bijve të Ademit, pasi ka caktuar disa melekë që t'i ruajnë ata, të shënojnë veprat e tyre dhe të kryejnë punë të tjera në dobi të tyre.

E treta: dashuria për melekët për shkak të adhurimit që ata i kushtojnë Allahut të Lartësuar.

Një grup njerëzish të devijuar e kanë mohuar se melekët janë trupa, dhe kanë thënë se ata thjesht janë simbol i forcës së të mirës që gjendet te krijesat. Mirëpo ky koncept përgënjeshtroi Librin e Allahut të Lartësuar dhe Sunetin e të Dërguarit të Tij (paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!), si dhe unanimitetin e muslimanëve.

Allahu i Lartësuar thotë:

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَكَةِ رُسُلًا أُولِي أَجْنَحَةٍ مَّتَنَّى وَثَلَاثَ وَرُبْعَ...﴾

"Lavdërimi qoftë për Allahun, krijuesin e qiejve dhe të Tokës, i Cili i ka bërë engjëjt të emisarë me nga dy, tre dhe katër krahë..." (Fatir, 1)

Po ashtu, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَرَ هُمْ...﴾

"Eh,sikur të shihje se si engjëjt ua marrin shpirtrat mohuesve! I godasin ata në fytyrë dhe shpinë..." (El-Enfal, 50)

Po ashtu, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿...وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُو أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا أَنفُسَكُمُ...﴾

"Ah sikur t'i shihje keqbërësit gjatë agonisë së vdekjes, kur engjëjt zgjasin duart (duke thënë): "Dorëzoni shpirtrat tuaj!" (El-Enam, 93)

Po ashtu, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿...حَتَّىٰ إِذَا فُزِّعَ عَن قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ﴾

"Kur u hiqet frika nga zemrat e tyre, ata thonë: 'Çfarë tha Zoti juaj?'. 'Të vërtetën!' - përgjigjen ata. Ai është i Lartësuar dhe i Madhërishëm." (Sebe, 23)

Në lidhje me banorët e Xhenetit, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿...وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعَمَ عُقْبَىٰ الْأَدَارِ﴾

"Dhe engjëjt do të hyjnë tek ata nga çdo derë (e Xhenetit) me përshëndetjen: 'Paqja qoftë mbi ju për durimin tuaj'. Sa vendbanim i mrekullueshëm është ky!" (Err-Rad, 23-24)

Në Sahihun e Buhariut, Ebu Hurejra (Allahu qoftë i kënaqur me të!) transmeton se Profeti (paqja dhe bekimet qofshin mbi të!) ka thënë:

«إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ الْعَبْدَ نَادَىٰ جِبْرِيلُ: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحْبِبْهُ، فَيُحِبُّهُ جِبْرِيلُ، فَيُنَادِي جِبْرِيلُ فِي أَهْلِ السَّمَاءِ: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحْبِبُوهُ، فَيُحِبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ، ثُمَّ يُوضَعُ لَهُ الْقَبُولُ فِي الْأَرْضِ».

"Kur Allahu e do robin e Tij, thërret Xhibrilin: 'Allahu e do filanin, andaj duaje!' Dhe Xhibrili e do atë, pastaj Xhibrili thërret në mesin e banorëve të qiellit: 'Allahu e do filanin, andaj duajeni!' Dhe banorët e qiellit e duan atë, pastaj i vendoset atij pranimi në Tokë"¹.

Po aty, gjithashtu, Ebu Hurejra (Allahu qoftë i kënaqur me të!) transmeton se Profeti (paqja dhe bekimet qofshin mbi të!) ka thënë:

«إِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ كَانَ عَلَى كُلِّ بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ الْمَلَائِكَةُ يَكْتُبُونَ الْأَوَّلَ فَأَلَّأُولَ، فَإِذَا جَلَسَ الْإِمَامُ طَوَّأُوا الصُّحُفَ وَجَاءُوا يَسْتَمِعُونَ الذِّكْرَ».

"Ditën e xhuma, në çdo derë të xhamisë qëndrojnë melekët dhe i shkruajnë ata që vijnë sipas radhës. Kur imami ulet, ata i palosin fletët dhe vijnë për të dëgjuar këshillën."²

Këto tekste janë të qarta se melekët janë trupa e jo fuqi abstrakte, sikundër thonë të devijuarit, dhe të gjithë muslimanët janë pajtuar me përmbajtjen e këtyre teksteve.

*

¹ Transmetuan Buhariu: libri "Fillimi i krijimit", kapitulli "Përmendja e engjëjve", nr. 3037, dhe Muslimi: libri "Mirësia, lidhjet farefisnore dhe edukata", kapitulli "Kur Allahu e do një rob, e bën të dashur për robërit e Tij", nr. 2637.

² Shënon Buhariu, Kapitulli i xhumasë, nënkaptulli "Dëgjimi i hytbes", nr. 887 dhe Muslimi, Kapitulli i xhumasë, nënkaptulli "Vlera e shkuarjes herët ditën e xhuma", nr. 850.

Besimi në Librat Hyjnorë

Libra: shumësi i fjalës libër; në arabisht ka kuptimin e përmbajtjes së shkruar.

Ndërsa këtu me fjalën "libra" kemi për qëllim librat që Allahu i Lartësuar ua shpalli të dërguarve të Tij, si mëshirë për krijesat dhe udhëzim për ta, që përmes tyre të arrijnë lumturinë në këtë botë dhe në botën tjetër.

Besimi në librat përmban katër çështje:

E para: Besimi se zbritja e tyre prej Allahut është e vërtetë.

E dyta: Besimi me emër, në librat që i njohim me emër, si Kurani, që iu shpall Muhamedit (paqja dhe bekimet qofshin mbi të!), Teurati, që iu shpall Musait, alejhis selam. Ungjilli, i cili iu shpall Isait, alejhis selam. dhe Zeburi, i cili iu dha Davudit (alejhis selam). Ndërsa ata (libra) që nuk ua njohim emrat, i besojmë në mënyrë të përgjithshme.

E treta: Besimi në lajmet e tyre të sakta, si ato të Kuranit dhe ato të librave të mëparshëm që nuk janë ndryshuar apo shtrembëruar.

E katërta: Të punohet sipas dispozitave të tyre që nuk janë shfuqizuar, të jemi të kënaqur dhe t'i pranojmë ato, pavarësisht nëse e kuptojmë urtësinë e tyre apo nuk e kuptojmë, dhe se të gjithë Librat e mëparshëm janë shfuqizuar nga Kurani i Madhërishtëm, Allahu i Lartësuar thotë:

(وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ...)

"Ne të kemi zbritur ty (o Muhamed) Librin me të vërtetën, si vërtetues i shkrimeve të mëparshme dhe mbrojtës të tyre..." (El-Maide, 48) Domethënë: Si gjykues mbi to.

Prjedhimisht, nuk bën të zbatohet asnjë dispozitë e librave të mëparshëm, përveç atyre dispozitave që janë të sakta dhe që i ka miratuar Kurani.

Besimi në Librat hyjnorë sjell fryte dhe dobi të mëdha, ndër të cilat janë:

E para: Dituria për kujdesin që Allahu i Lartësuar tregon ndaj robërve të Tij; pasi Ai i shpalli çdo popull një libër për t'i udhëzuar me të.

E dyta: Njohja e urtësisë së Allahut të Lartësuar që gjendet në sheriatin e Tij; pasi Ai ka ligjësuar për çdo popull ato ligje që u përshtaten gjendjes së tyre. Ashtu siç Allahu i Lartësuar thotë:

(﴿لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمَنْهَاجًا...﴾)

"Ne për secilin nga ju kemi bërë një legjislacion dhe një rrugë të qartë." (El-Maide, 48)

E treta: Falënderimi i Allahut për këtë begati.

*

Besimi në të Dërguarit

Err-Rrusul: Shumësi i fjalës "Resul", me kuptimin i dërguar; pra, i dërguar për të kumtuar diçka.

Me fjalën "i dërguar" këtu është për qëllim njeriu të cilit i shpallet një legjislacion hyjnor dhe ai urdhërohet ta kumtojë atë.

I pari i të dërguarve është Nuhu (paqja qoftë mbi të!) kurse i fundit është Muhamedi (paqja qoftë mbi të!).

Allahu i Lartësuar thotë:

﴿ إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ... ﴾

"Ne ta zbritëm ty (o Muhamed) shpalljen, ashtu siç ia zbritëm Nuhut dhe profetëve pas tij..." (En-Nisa, 163)

Në Sahihun e Buhariut përcillet nga Enes ibën Maliku (Allahu qoftë i kënaqur me të!), në hadithin e Shefatit, se Pejgamberi (paqja qoftë mbi të!) ka thënë:

«ذَكَرَ أَنَّ النَّاسَ يَأْتُونَ إِلَى آدَمَ؛ لِيُشْفَعَ لَهُمْ، فَيَعْتَذِرُ إِلَيْهِمْ وَيَقُولُ: ائْتُوا نُوحًا أَوَّلَ رَسُولٍ بَعَثَهُ اللَّهُ» وذكر تمام الحديث.

"Njerëzit do të shkojnë te Ademi që të ndërmjetësojë për ta, por ai do t'u kërkojë ndjesë dhe do të thotë: 'Shkoni te Nuhu, i dërguari i parë që Allahu e dërgoi!'" dhe përmendi pjesën tjetër të hadithit.

Gjithashtu Allahu i Lartësuar thotë për Muhamedin (paqja qoftë mbi të!):

¹ Transmetuan Buhariu në Kapitullin: "Teuhidi", nënkapitulli: "Fjala e Allahut të Lartësuar: 'Atij që e krijova me duart e Mia'", nr. 7410, dhe Muslimi në Kapitullin: "Imani", nënkapitulli: "Pozita më e ulët e banorëve të Xhenetit në të", nr. 193.

﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ...﴾

"Muhamedi nuk është babai i askujt prej burrave tuaj, por është i Dërguari i Allahut dhe vula e profetëve..." (El-Ahzab, 40)

Dhe nuk ka mbetur asnjë popull pa një të dërguar, të cilin Allahu i Lartmadhëruar e dërgonte me një legjislacion të veçantë për popullin e tij, ose pa një profet, të cilit i shpallej legjislacioni i dërguarit para tij, për ta ripërtërirë atë. Allahu i Lartmadhëruar ka thënë:

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطُّغُوتَ...﴾

"Çdo populli Ne i çuam një të dërguar (që u thoshte): "Adhuron Allahun dhe shmangni idhujt!" (En-Nahl, 36)

Allahu i Lartësuar thotë:

﴿...وَإِن مِّنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ﴾

"...nuk ka pasur asnjë popull që të mos i ketë ardhur paralajmërues." (Fatir, 24)

Allahu i Lartësuar thotë:

﴿إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا...﴾

"Ne kemi zbritur Teuratin, në të cilin ka udhëzime dhe dritë. Me të, profetët që iu bindën Zotit gjykonin hebrenjtë..." (El-Maide, 44)

Të dërguarit janë njerëz të krijuar, ndaj nuk kanë kurrfarë veçorie që ka të bëjë me të qenit zot apo me të qenit hyjni. Allahu i Lartësuar thotë për profetin e Tij, Muhamedin, i cili është prijësi i të

dërguarve dhe më i larti prej tyre në pozitë tek Allahu:

﴿قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبِ
لَا سَتَكُنْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسْنِيَ السُّوءُ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ
﴾188

"Thuaj: 'Unë nuk mund t'i sjell vetes as dobi, as dëm, përveçse aq sa dëshiron Allahu. Sikur ta dija të padukshmen, do t'i shumoja të mirat dhe nuk do të më prekte asnjë e keqe. Unë jam vetëm paralajmërues dhe sjellës i lajmeve të mira për njerëzit që besojnë'". (El-A'raf, 188) .

Allahu i Lartësuar thotë:

﴿قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا 21 قُلْ إِنِّي لَنْ يُجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ
أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا 22﴾

"Thuaj: 'Unë nuk mund t'ju largoj ndonjë dëm e as t'ju sjell ndonjë dobi'. Thuaj: 'Askush nuk mund të më mbrojë nga Allahu dhe nuk do të gjej strehim tjetër përveç Tij'". (El-Xhin, 21-22)

Ata kishin veti njerëzore si, sëmundja, vdekja, nevoja për ushqim e pije, e të tjera. Allahu i Madhërishëm thotë për Ibrahimin (paqja qoftë mbi të!), teksa ai përshkruan Zotin e tij të Lartësuar:

﴿وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ 79 وَإِذَا مَرَضْتُ فَهُوَ يَشفِي 80 وَالَّذِي يُمَيِّتُنِي ثُمَّ
يُحْيِينِ 81﴾

"Ai i Cili më ushqen dhe më jep të pi; dhe kur sëmurem, Ai më shëron; dhe i Cili më bën të vdes dhe pastaj më ringjall" (Esh-Shuara, 79-81)

Po kështu Pejgamberi (paqja qoftë mbi të!) ka thënë:

«إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ، أُتِيَ كَمَا تَتَسَوَّنَ، فَإِذَا نَسِيتُ فَذَكِّرُونِي».

"Në të vërtetë, unë jam vetëm një njeri si ju, harroj ashtu siç harroni edhe ju, andaj, nëse harroj, më kujtoni!"¹.

Allahu i Lartësuar i ka përshkruar të dërguarit e Tij se ata ishin robër të Tij në gradat më të larta të përljes dhe nënshtrimit dhe i ka lavdëruar ata. Allahu i Lartësuar thotë për Nuhun (paqja qoftë mbi të!):

«...إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا»

"Ai ka qenë vërtet një rob mirënjohës." (El-Isra, 3) Po kështu ka thënë për Muhamedin (paqja qoftë mbi të!):

«تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ۝ 1»

"I lartësuar qoftë Ai që i zbriti librin udhërrëfyes robit të Vet, që ai të jetë paralajmërues për mbarë botët." (El-Furkan, 1)

E për Ibrahimin, Is'hakun e Jakubin (paqja qoftë mbi ta!) i Lartmadhërishmi ka thënë:

«وَوَازَكَّرَ عَبْدًا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ أُولَى الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ 45 إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذَكَرَى الدَّارَ 46 وَإِنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ 47»

¹ E shënojnë Buhariu: Kapitulli i Kibles, nënkaptulli: "Drejtimi i besimtarit kah Kibla kudo që të jetë", nr. 392, dhe Muslimi: Kapitulli: "Xhamitë dhe vendet e namazit", nënkaptulli: "Harresa në namaz dhe sexhdeja për të", nr. 572.

"Kujto robërit Tanë: Ibrahimin, Is'hakun dhe Jakubin, të fortë (në besim) dhe largpamës. Ne i kemi zgjedhur ata me një veçori të veçantë: përkujtimin e botës tjetër. Dhe ata, tek Ne, janë nga të zgjedhurit e të mirët." (Sad, 45-47)

E për Isain, të birin e Merjemes, ka thënë:

﴿إِنَّ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ 59﴾

"Isai ishte vetëm një rob, të cilit Ne e begatuam dhe e bëmë shembull për bijtë e Israilit." (Ez-Zuhurf, 59)

Besimi në të dërguarit përmban katër gjëra:

E para: Besimi se pejgamberia e tyre është e vërtetë dhe është nga Allahu i Lartësuar; prandaj kushdo që e mohon pejgamberinë e njërit prej tyre, ai i ka mohuar të gjithë. Siç ka thënë Allahu i Lartësuar:

﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ 105﴾

"Populli i Nuhut, i quante gënjeshtarë të dërguarit." [Shuara:105] Pra, Allahu i quajti ata përgënjeshtres të të gjithë të dërguarve, ndonëse nuk kishte tjetër të dërguar përveç tij kur ata e quajtën për gënjeshtar. Për këtë arsye, të krishterët që e përgënjeshtroan Muhamedin (paqja qoftë mbi të!) dhe nuk e pasuan atë, në të vërtetë, e kanë përgënjeshtroar edhe Mesin, birin e Merjemes, dhe nuk janë pasues të tij. Aq më tepër që ai i ka përgëzuar ata për Muhamedin, (paqja qoftë mbi të!) e ky përgëzim i tij nuk ka kuptim tjetër, përveçse se

ai është një i dërguar për ta, nëpërmjet të cilit Allahu i shpëton nga humbja dhe i udhëzon në rrugë të drejtë.

E dyta: Besimi me emër në ata të cilëve ua dimë emrat, si: Muhamedi, Ibrahim, Musai, Isai dhe Nuhu – paqja dhe bekimet qofshin mbi ta. Këta pesë janë të dërguarit e vendosur, të cilët Allahu i Lartë i ka përmendur në dy vende në Kuran, në fjalën e Tij:

﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا غَلِيظًا 7﴾

"Ne lidhëm besën me ty (o Muhamed) siç bëmë me profetët e tjerë: me Nuhun, Ibrahimin, Musain dhe Isain, të birin e Merjemes. Ne lidhëm me ata një besë solemne." (El-Ahzab, 7) Dhe në fjalën e tij:

﴿شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ 13﴾

"Ai ka ligjësuar për ju atë fe, të cilën ta shpalli ty (o Muhamed) dhe që ia pati shpallur Nuhut, Ibrahimit, Musait dhe Isait, dhe ju porositi: "Qëndroni në fenë e drejtë dhe mos u përçani në të!" Por, për idhujtarët është e rëndë ajo, në të cilën po i fton ti. Allahu zgjedh për këtë fe kë të dojë dhe udhëzon drejt saj këdo që kthehet tek Ai me pendim." (Esh-Shura, 13)

Ndërsa ata të cilëve nuk ua dimë emrat, i besojmë në mënyrë të përgjithëshme. Allahu i Madhëruar thotë:

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ مِّنْهُمْ مَّن قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَّن لَّمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ...﴾

"Edhe para teje (o Muhamed) Ne kemi dërguar të dërguar, për disa prej të cilëve të kemi treguar ty e për disa të tjerë nuk të kemi treguar." (Gafir, 78)

E treta: Besimi në rrëfimet e tyre të sakta.

E katërta: Zbatimi i sheriatit të atij profeti që është dërguar te ne, e ai është vula e tyre, Muhamedi (paqja dhe bekimet qofshin mbi të!), i cili ishte i dërguar për të gjithë njerëzit. Allahu i Lartësuar thotë:

﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا 65﴾

"Jo, për Zotin tënd, ata nuk do të jenë besimtarë të vërtetë, derisa të të marrin ty për gjyqtar për kundërshtitë mes tyre; e pastaj, të mos ndiejnë kurrfarë dyshimi ndaj gjykimit tënd dhe të të binden ty plotësisht." (En-Nisa, 65)

Prej besimit në të dërguarit burojnë fryte dhe dobi të mëdha, ndër të cilat janë:

E para: Njohja e mëshirës së Allahut të Lartësuar dhe e përkujdesjes së Tij për robërit e Vet; Ai ua dërgoi të dërguarit për t'i udhëzuar ata në rrugën e Allahut të Lartësuar dhe për t'u sqaruar si ta adhurojnë Allahun, sepse mendja njerëzore nuk është e aftë ta njohë këtë gjë në mënyrë të pavarur.

E dyta: Falënderimi i Allahut të Lartësuar për këtë begati të madhe.

E treta: dashuria për të dërguarit -paqja dhe shpëtimi i Allahut qofshin mbi ta-, nderimi dhe lavdërimi i tyre sipas asaj që u ka hije; mbasi ata janë të dërguarit e Allahut të Lartësuar, të cilët iu përkushtuan adhurimit të Tij, përcjelljes së mesazhit dhe këshillimit të robërve të Tij.

Kryeneçët i kanë quajtur gënjeshtarë të dërguarit, duke pretenduar se të dërguarit e Allahut të Lartësuar nuk mund të jenë prej njerëzve! Dhe Allahu i Lartësuar e ka përmendur këtë pretendim, dhe e ka hedhur poshtë me fjalën e Tij:

﴿وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ۚ 94 قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مُلْكَةٌ يَمْسُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا ۚ 95﴾

"Njerëzit, në vend që të besonin kur u erdhi shpallja, thanë: "A mos vallë, Allahu ka sjellë si të dërguar një njeri?" Thuaj: "Sikur të kishte në tokë engjëj që ecin të qetë, Ne do t'u dërgonim atyre nga qielli një engjëll si të dërguar." (El-Isra, 94-95)

Kështu, Allahu i Madhëruar e hodhi poshtë këtë pretendim, duke sqaruar se i dërguari duhet medoemos të jetë njeri, sepse ai u dërgohet banorëve të Tokës, e ata janë njerëz. Sikur banorët e Tokës të ishin engjëj, Allahu do t'u dërgonte atyre nga qielli një engjëll si të dërguar, që të ishte si ata. Po kështu Allahu i Lartësuar tregon për përgënjeshtresit e të dërguarve se ata thanë:

﴿...إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا تُرِيدُونَ أَنْ تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأَثَبُوا بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُم بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ...﴾

"Ju jeni vetëm njerëz si ne. Ju dëshironi të na shmangni nga ajo që kanë adhuruar të parët tanë. Andaj, na sillni prova të qarta!" Të dërguarit e tyre u thanë: "Ne jemi vetëm njerëz si ju, por Allahu i dhuron mëshirën e Tij kujtdo që dëshiron nga robërit e Tij. Dhe nuk na takon ne që t'ju sjellim prova, përveçse me lejen e Allahut." (Ibrahim, 10-11)

*

Besimi në Ditën e Fundit

Dita e Fundit: Dita e Kiametit, kur njerëzit do të ringjallen për llogari dhe shpërblim.

Quhet kështu, sepse nuk ka ditë pas saj, mbasi banorët e Xhenetit do të vendosen në vendbanimet e tyre dhe banorët e Zjarrit në vendbanimet e tyre.

Besimi në Ditën e Fundit përfshin tri çështje:

E para: Besimi në Ringjallje: që është ringjallja e të vdekurve kur t'i fryhet Bririt për së dyti; e njerëzit do të ngrihen për të dalë para Zotit të botëve, zbathur e të pambathur, të zhveshur e të pambuluar, të pa rrethprerë. Allahu i Lartësuar thotë:

﴿...كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعَدًا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ﴾

"Ashtu siç e filluam krijimin e parë, do ta përsërisim atë. Ky është premtimi Ynë. Ne do ta bëjmë këtë me të vërtetë." (El-Enbija, 104)

Ringjallja është e vërtetë, e argumentuar nga Kurani, Suneti dhe konsensusi i muslimanëve.

Allahu i Lartësuar thotë:

﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّتُونَ 15 ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ تُبْعَثُونَ 16﴾

"Mandej, pas kësaj ju do të vdisni, pastaj, në Ditën e Kiametit do të ringjallenit." (El-Muminun, 15-16)

Po kështu Pejgamberi (paqja qdhe bekimet qofshin mbi të!) ka thënë:

«يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ خُفَاءَ عُرَاءَ عُرَاءَ».

"Njerëzit do të tubohen në Ditën e Kiametit të zbathur, të zhveshur e të pa bërë synet"¹. E shënojnë Buhariu dhe Muslimi.

Të gjithë muslimanët janë pajtuar njëzëri për vërtetësinë e saj, dhe kjo është dhe ajo që kërkon urtësia; mbasi urtësia kërkon që Allahu i Lartësuar t'i caktojë këtyre krijesave një ditë rikthimi, ku do t'i shpërblejë në bazë të legjislacionit që ua pati vendosur përmes të Dërguarve të Tij. Allahu i Lartësuar ka thënë:

﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ 115﴾

¹ Transmetoi Muslimi, libri i Xhenetit, përshkrimi i begative dhe banorëve të tij, kaptina e shkatërrimit të dynjasë dhe sqarimi i detajeve të tubimit në Ditën e Kiametit, nr. 2859.

"Mos vallë, keni menduar që Ne ju kemi krijuar kot dhe që nuk do të ktheheshit te Ne (për t'ju gjykuar)!?" (El-Muminun, 115) Dhe i ka thënë Profetit të Tij (paqja qoftë mbi të!):

﴿إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَأْدُكَ إِلَىٰ مَعَادٍ...﴾

"Me të vërtetë, Ai që ta ka shpallur ty (Muhamed) Kuranin, do të të kthejë në vendin e rikthimit..." (El-Kasas, 28:85)

E dyta: Besimi në llogarinë dhe shpërblimin: njeriu merret në llogari për veprat e tij dhe shpërblehet për to. Për këtë dëshmojnë Kurani, Suneti dhe unanimiteti i muslimanëve.

Allahu i Lartësuar thotë:

﴿إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ 25 ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ 26﴾

"Pa dyshim, ata do të kthehen të gjithë tek Ne. Pastaj, llogaria e tyre është detyrë e Jona." (El-Gashije, 25-26) Po ashtu thotë:

﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ بِالْسَيِّئَةِ فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ 160﴾

"Kush bën një vepër të mirë, do të shpërblehet dhjetëfish. Kush bën një vepër të keqe, do të dënohet vetëm sipas gjynahut që ka bërë dhe nuk do t'i bëhet kurrfarë padrejtësie." (El-Enam, 160) Po ashtu thotë:

﴿وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَىٰ بِنَا حَٰسِبِينَ 47﴾

"Dhe në Ditën e Kiametit, Ne do të vendosim peshore të sakta e askush nuk do të pësojë asnjë

padrejtësi. Ne do të sjellim (për gjykim) çdo vepër, qoftë kjo edhe sa pesha e një kokrrë sinapi. Ne jemi të mjaftueshëm për llogaritje." (El-Enbija, 47)

Ibën Umeri, Allahu qoftë i kënaqur me të dy!, përcjell se Profeti (paqja dhe bekimet qofshin mbi të!) ka thënë:

«إِنَّ اللَّهَ يُدْنِي الْمُؤْمِنَ، فَيَضَعُ عَلَيْهِ كَنَفَهُ - أَي سِتْرَهُ - وَيَسْتَرْهُ: فَيَقُولُ: أَتَعْرِفُ ذَنْبَ كَذَا؟ أَتَعْرِفُ ذَنْبَ كَذَا؟ فَيَقُولُ: نَعَمْ أَي رَبِّ، حَتَّى إِذَا قَرَّرَهُ بِذُنُوبِهِ، وَرَأَى فِي نَفْسِهِ أَنَّهُ هَلَكَ قَالَ: سَتَرْتُهَا عَلَيْكَ فِي الدُّنْيَا وَأَنَا أَغْفِرُهَا لَكَ الْيَوْمَ، فَيُعْطَى كِتَابَ حَسَنَاتِهِ، وَأَمَّا الْكَفَّارُ وَالْمُنَافِقُونَ فَيُنَادَى بِهِمْ عَلَى رُؤُوسِ الْخَلَائِقِ: هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى رَبِّهِمْ، أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ»

"Allahu e afron besimtarin, i vendos sipër Mbulesën e Tij dhe e mbulon, e i thotë: "A të kujtohet filan mëkati? A të kujtohet filan mëkati?" Ai thotë: "Po, o Zoti im." Derisa e bën t'i pranojë mëkatet e tij dhe ai e sheh veten të humbur, (Allahu) i thotë: "Unë t'i kam mbuluar në dynja dhe po t'i fal sot." Pastaj i jepet libri i veprave të mira. Ndërkaq, jobesimtarët dhe hipokritët do të thirren para të gjitha krijesave dhe do të thuhet: "Këta janë ata që gënjyen ndaj Zotit të tyre! Vërtet, mallkimi i Allahut qoftë mbi zullumqarët!"¹ E shënojnë Buhariu dhe Muslimi.

Është vërtetuar nga Pejgamberi (paqja qoftë mbi të!):

¹ E shënojnë Buhariu, libri i padrejtësive, kapitulli: Fjala e Allahut të Lartësuar: "Vërtet, mallkimi i Allahut qoftë mbi zullumqarët!", nr. 2309; dhe Muslimi, libri i pendimit, kapitulli: Pranimi i pendimit të vrasësit, edhe nëse ka vlarë shumë njerëz, nr. 2768.

«أَنَّ مَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ فَعَمِلَهَا؛ كَتَبَهَا اللَّهُ عِنْدَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ إِلَى سَبْعِ مِائَةٍ ضِعْفٍ إِلَى أَضْعَافٍ كَثِيرَةٍ، وَأَنَّ مَنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَعَمِلَهَا؛ كَتَبَهَا اللَّهُ سَيِّئَةً وَاحِدَةً».

"Kushdo që dëshiron të bëjë një vepër të mirë dhe e bën, Allahu i shkruan dhjetë shpërblime, madje ia shton deri në shtatëqindfish, bile-bile edhe më shumë se kaq, ndërsa kushdo që dëshiron të kryejë një vepër të keqe dhe e kryen, atëherë Allahu i shkruan vetëm një të keqe"¹.

Muslimanët janë unanimitë mbi vërtetësinë e llogaridhënies dhe shpërblimit për veprat, gjë e cila është në përputhje të plotë me urtësinë dhe arsyen; mbasi Allahu i Lartësuar i shpalli Librat dhe i dërgoi të dërguarit, i obligoi robërit e Tij që t'i pranojnë ligjet që ua shpalli dhe t'i zbatojnë ato, dhe e bëri detyrë luftimin e kundërshtarëve të këtyre ligjeve; e lejoi derdhjen e gjakut të tyre, marrjen peng të pasardhësve dhe grave të tyre, si dhe përvetësimin e pasurive të tyre, në kohë lufte. Sepse, sikur të mos kishte llogaridhënie e as shpagim për veprat, e gjitha kjo do të ishte një kotësi, nga e cila Zoti i Urtë është i pastër. Allahu i Lartësuar i është referuar kësaj çështjeje me fjalën e Tij:

﴿فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ 6 فَلَنَقْصُنَّ عَلَيْهِم بِعِلْمٍ وَمَا كُنَّا عَائِينَ 7﴾

¹ Shënon Muslimi: Libri i Besimit, kapitulli: "Kur robi dëshiron të bëjë një vepër të mirë, ajo i shkruhet, e kur dëshiron të bëjë një të keqe, ajo nuk i shkruhet", nr. 131.

"Pa dyshim, Ne do të kërkojmë llogari prej popujve që u kemi çuar të dërguar, e patjetër që do t'i pyesim edhe të dërguarit. Pa dyshim, Ne do t'u tregojmë atyre me dije të plotë, mbasi Ne nuk kemi qenë të papranishëm." (El-A'raf, 6-7)

E treta: Besimi në Xhenet dhe Zjarr, dhe se ato janë përfundimi i amshueshëm i krijesave.

Pra, Xheneti - parajsa është vendi i begative të cilin Zoti i Lartësuar e ka përgatitur për besimtarët që ruhen nga gjynahet, të cilët besuan në atë që Zoti i obligoi të besojnë, iu bindën Zotit dhe të Dërguarit të Tij, me sinqeritet dhe ndoqën të Dërguarin e Tij. Në Xhenet ka begati të shumëllojshme.

﴿مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ، وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ، وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ﴾

"Atë që asnjë sy nuk e ka parë, asnjë vesh nuk e ka dëgjuar dhe asnjë njeri nuk e ka marrë me mend."¹
Allahu i Lartësuar thotë:

﴿إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ۖ 7 جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّتٌ عَدْنٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ۝ 8﴾

"Pa dyshim, ata që besojnë dhe punojnë vepra të mira - pikërisht ata janë krijesat më të mira. Shpërblimi i tyre te Zoti i tyre janë xhenetet e Adnit, nëpër të cilët rrjedhin lumenj, ku do të qëndrojnë përgjithmonë. Allahu është i kënaqur me ta dhe ata

¹ Transmetuan Buhariu: libri i tefsirit, kapitulli i fjalës së Tij: ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ﴾, nr. 4501, dhe Muslimi: libri i Xhenetit, përshkrimi i begative dhe banorëve të tij, nr. 2824.

janë të kënaqur me Të. Kjo është për ata që kanë frikë Zotin e tyre." (El-Bejineh, 7-8) Po ashtu, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءُ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ 17﴾

"Askush nuk di se çfarë gëzimesh janë fshehur për ata (në jetën tjetër), si shpërblim për punët e mira që kanë bërë." (Es-Sexhde, 17)

Kurse ferri është vendi i dënimit, që Zoti e ka përgatitur për mohuesit zullumqarë, të cilët e mohuan Atë dhe i kundërshtuan të dërguarit e Tij. Aty ka lloje të ndryshme dënimesh dhe ndëshkimesh, të cilat as nuk mund të merren me mend. Allahu i Lartësuar thotë:

﴿وَأَنفُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ 131﴾

"Dhe ruajuni zjarrit, i cili është përgatitur për jobesimtarët!" (Al Imran, 131) Po ashtu, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿وَقُلِ الْحَقُّ مِن رَّبِّكُمْ فَمَن شَاءَ فَلْيُؤْمِن وَمَن شَاءَ فَلْيُكْفِرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَإِن يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا 29﴾

"Dhe thuaj: 'E vërteta është nga Zoti juaj. Kush të dojë, le të besojë e kush të dojë, le të mohojë". Ne kemi përgatitur për mohuesit keqbërës një zjarr, që do t'i rrethojë nga të gjitha anët. Nëse do të kërkojnë ndihmë, do t'u jepet një ujë i nxehtë, që do t'ua përcëllojë fytyrat. Sa pije e tmerrshme është ajo e sa strehim i keq është ai (zjarri)!" (El-Kehf, 29) Po ashtu, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكُفْرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا 64 خُلِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجْدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا 65 يَوْمَ نُقَلِّبُ وُجُوهَهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ لَوْلَيْنَا أَطْعَمَنَا اللَّهُ وَأَطْعَمَنَا الرَّسُولَ﴾
{66}

"Vërtet, Allahu i ka mallkuar jobesimtarët dhe ka përgatitur për ata zjarr përcëllues, ku do të qëndrojnë përgjithmonë; nuk do të gjejnë as mbrojtës as ndihmës. Ditën kur fytyrat e tyre do të rrotullohen në zjarr, do të thonë: 'Ah, sikur t'i ishim bindur Allahut dhe t'i ishim bindur të Dërguarit!'" (El-Ahzab, 64-66)

Besimi në Ditën e Fundit ka fryte dhe dobi të mëdha, disa prej tyre janë:

E para: Dëshira për të kryer adhurime dhe përkushtimi ndaj tyre, duke shpresuar në shpërblimin e jetës së përtejme.

E dyta: Droja nga kryerja e mëkateve dhe nga pëlqimi i tyre, nga frika e dënimit të asaj dite.

E treta: Ngushëllimi i besimtarit për gjërat që i mungojnë në këtë botë, me shpresën në kënaqësitë e botës tjetër dhe shpërblimin e saj.

Jobesimtarët e kanë mohuar ringjalljen pas vdekjes, duke pretenduar se kjo gjë është e pamundur.

Ky pretendim është i pavlefshëm, dhe pavlefshmërinë e tij e dëshmojnë shëriati, shqisat dhe logjika.

Sa i përket shëriatit, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ 7﴾

"Mohuesit kujtojnë se nuk do të ringjallen. Thuaju: 'Po, për Zotin tim, me siguri që do të ringjallen e pastaj do të njoftoheni për atë ç'keni bërë!' Dhe kjo është e lehtë për Allahun.'" (Et-Tegabun, 7) Për këtë janë pajtuar të gjithë Librat Qiellorë.

Ndërsa, sa i përket shqisave: Allahu ua ka treguar njerëzve ringjalljen e të vdekurve në këtë botë, vetëm në suren el-Bekare gjenden pesë shembuj për këtë, e ata janë:

Shembulli i parë: populli i Musait kur i thanë atij:

{...إِن نُّؤْمِنُ لَكَ حَتَّى نَرَى اللَّهَ جَهْرَةً...}

"Ne nuk do të të besojmë ty, derisa të shohim Allahun haptazi." (El-Bekare, 55) Dhe Allahu i bëri të vdesin, e pastaj i ktheu sërish në jetë. Në lidhje me këtë, Allahu i Lartësuar thotë, duke iu drejtuar bijve të Izraelit:

{وَإِذْ قُلْتُمْ يُمُوسَىٰ إِنَّ نُؤْمِنُ لَكَ حَتَّى نَرَى اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ 55 ثُمَّ بَعَثْنَاكُم مِّن بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ 56}

"Kujtoni kur i thatë Musait: 'O Musa! Ne nuk do të të besojmë ty, derisa të shohim Allahun haptazi!'. Atëherë një rrufe ju goditi, ndërsa ishit duke parë. Pastaj ju ringjallëm pas vdekjes suaj, që të mund të falënderoni.'" (El-Bekare, 55-56)

Shembulli i dytë: Në ngjarjen e viktimës, për të cilin u grindën bijtë e Israelit, me ç'rast Allahu i Lartësuar i urdhëroi të thernin një lopë e me një pjesë të saj ta preknin viktimën, që ai t'u tregonte se

kush e kishte vrarë. Lidhur me këtë, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا قَادِرٌ عَلَيْهَا وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَّا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ 72 فَقُلْنَا أَصْرَبُوهَا بَعْضُهَا كَذَلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَى وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ 73﴾

"Dhe, pasi vratë një njeri e u grindët me njëri-tjetrin në lidhje me të, Allahu e nxori në shesh atë që fshihnit ju. Ne thamë: 'Goditeni atë me një pjesë të saj!' Kështu Allahu i ringjall të vdekurit dhe ju tregon shenjat e Tij që të mund të kuptoni." (El-Bekare, 72-73)

Shembulli i tretë është në historinë e popullit që ikën, me mijëra, nga vendbanimet e tyre nga frika e vdekjes; Allahu i Lartësuar i bëri që të vdesin, pastaj i ringjalli. Për këtë, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِن دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا ثُمَّ أَحْيَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ 243﴾

"A nuk i ke parë (o Muhamed) ata që, me mijëra, ikën nga qytetet e tyre nga frika e vdekjes. Allahu u tha atyre "Vdisni!" pastaj, i ringjalli. Vërtet, Allahu zotëron mirësi të mëdha për njerëzit, por shumica e tyre nuk e falënderojnë." (El-Bekare, 243)

Shembulli i katërt: Në tregimin e atij që kaloi pranë një qyteti të vdekur dhe e pa si të pamundur që Allahu i Lartësuar ta kthente atë në jetë; prandaj Allahu i Lartësuar e bëri të vdesë për njëqind vjet, pastaj e ringjalli. Për këtë, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّى يُحْيِي هَذِهِ اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتُ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ

بَلْ لَبِثْتَ مِائَةً عَامٍ فَأَنْظِرْ إِلَى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَسْنَهُ وَأَنْظِرْ إِلَى حِمَارِكَ
وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِلنَّاسِ وَأَنْظِرْ إِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوها لَحْمًا فَلَمَّا تَبَيَّنَ
لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (259)

"Po për atë i cili, kur kaloi pranë një qyteti të rrënuar përtokë, tha: "Si mund ta kthejë në jetë Allahu këtë qytet tani që ai është i vdekur?!" Dhe Allahu e bëri të vdesë atë për njëqind vjet e pastaj e ringjalli dhe e pyeti: "Sa kohë ke ndenjur këtu?" - Ai u përgjigj: "Një ditë ose gjysmë dite". - "Jo" - i tha Allahu, "por ke ndenjur njëqind vjet. Shiko ushqimin dhe pijen tënde që nuk janë prishur! Shikoje gomarin tënd (si do ta ringjallim) që të të bëjmë ty dëshmi mrekullie për njerëzit; vështroji eshtrat se si i bashkojmë e pastaj i veshim me mish!" Kur atij iu bë e qartë, ai tha: "Tashmë e di se Allahu është i Fuqishëm për çdo gjë!" (El-Bekare, 259)

Shembulli i pestë: Në historinë e Ibrahimit (paqja qoftë mbi të!), kur i kërkoi Allahut të Lartësuar t'i tregonte se si i ngjall të vdekurit; Allahu i Lartësuar e urdhëroi të therte katër zogj, t'i ndante në pjesë nëpër malet që e rrethonin, e pastaj t'i thërriste; atëherë pjesët u bashkuan me njëra-tjetrën dhe i erdhën Ibrahimit me të shpejtë. Lidhur me këtë, Allahu i Lartësuar thotë:

(وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَىٰ قَالَ أُولِمُ تُولَمُونَ قَالَ بَلَىٰ وَلَٰكِنْ لِّيَطْمَئِنَّ قُلُوبِي قَالَ فَخَذَ مِنْهُ الطَّيْرَ فَصَرَّهُنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ أَجْعَلَ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ أَدْعَاهُنَّ يَأْتِينَكَ سَعْيًا وَأَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ (260)

"Kur Ibrahimimi tha: 'O Zoti im! Tregomë si i ngjall të vdekurit!' – Zoti i tha: 'A nuk beson?' - 'Besoj' - iu përgjigj Ibrahimimi, 'por dëshiroj të më qetësohet zemra.' Allahu i tha: 'Merr katër zogj dhe copëtoji. Shpërndaj në çdo kodër nga një copë prej tyre pastaj thirri! Ata do të të vijnë me të shpejtë. Dhe ta dish se Allahu është i Plotfuqishëm dhe i Urtë.'" (El-Bekare, 260)

Këta janë shembuj konkretë e të vërtetë, që dëshmojnë për mundësinë e ringjalljes së të vdekurve. Më herët u përmend edhe mrekullia e Isait, birit të Merjemes, për ringjalljen e të vdekurve dhe nxjerrjen e tyre nga varret – me lejen e Allahut të Lartësuar.

Argumenti racional ka dy aspekte:

E para: se Allahu i Lartësuar është Krijuesi i qiejve dhe i Tokës, dhe i gjithçkaje që gjendet në to, duke i krijuar ato fillimisht. Ai që është i zoti ta fillojë krijimin, nuk e ka të vështirë ta përsërisë atë. Allahu i Lartësuar thotë:

﴿وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ...﴾

"Ai e zë fill krijimin dhe Ai e përsërit atë e për Atë kjo është edhe më e lehtë." (Err-Rrum, 27) Po ashtu, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿...كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعَدًا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ﴾

"Ashtu siç e filluam krijimin e parë, do ta përsërisim atë. Ky është premtimi Ynë. Ne do ta bëjmë këtë me të vërtetë." (El-Enbija, 104) Dhe tha,

duke i kthyer përgjigje atij që mohoi ringjalljen e eshtrave pasi ato të jenë kalbur:

﴿قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ (79)﴾

"Thuaj: 'Do t'i ngjallë Ai që i krijoi ato për herë të parë; Ai ka njohuri të plotë për çdo krijesë'" (Jasin, 79)

E dyta: Toka është e vdekur, e shkretë, pa asnjë pemë të gjelbër; pastaj zbret shiu mbi të, kështu ajo gjallërohet e gjelbërohet dhe prej saj mbin çdo lloj bime e bukur. Ai që është i Fuqishëm ta gjallërojë atë pas vdekjes së saj, është i Fuqishëm t'i ngjallë të vdekurit. Allahu i Lartësuar thotë:

﴿وَمِنْ آيَاتِكَ أَنْ تُرَى الْأَرْضُ خُشْعَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُحْيِي الْمَوْتَى إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (39)﴾

"Ndër shenjat e Tij është edhe ringjallja e tokës. Ti e sheh tokën të thatë e të shkretë, por, kur lëshojmë shi mbi të, ajo lëviz dhe gjallërohet. Pa dyshim, Ai që e ngjall atë, i ngjall edhe të vdekurit. Ai është vërtet i pushtetshëm për çdo gjë." (Fussilet, 39) Po ashtu, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبْرَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ 9 وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ 10 رَرَفًا لِلْعِبَادِ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيِّتًا كَذَلِكَ الْخُرُوجُ (11)﴾

"Ne lëshojmë nga qielli ujë të bekuar dhe nëpërmjet tij krijojmë kopshte, drithëra që korren dhe palma të larta që kanë fruta të renditura, si furnizim për robërit. Dhe me të ngjallim një vend të vdekur. Kështu është ringjallja." (Kaf, 9-11)

Me besimin në Ditën e Fundit lidhet edhe: besimi në gjithçka që do të ndodhë pas vdekjes, si:

(a) Sprova e varrit: që është pyetja e të vdekurit pas varrimit të tij, lidhur me Zotin, fenë dhe Profetin e tij. Kështu, Allahu i forcon besimtarët me përgjigje të qëndrueshme dhe besimtari thotë: “Zoti im është Allahu, feja ime është Islami dhe Profeti im është Muhamedi, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të.” Allahu i shpie në humbje keqbërësit, kështu që jobesimtari thotë: “Ah, ah, nuk e di”, ndërsa hipokriti ose dyshuesi thotë: “Nuk e di, dëgjova njerëzit të thoshin diçka, prandaj e thashë edhe unë.”

(b) Dënimi në varr dhe shpërblimi në të: Dënimi është për të padrejtët si hipokritët dhe jobesimtarët; Allahu i Lartësuar ka thënë:

﴿...وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمْ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِنَا تَسْكِبُونَ﴾

"...Ah sikur t'i shihje keqbërësit gjatë agonisë së vdekjes, kur engjëjt zgjasin duart (duke thënë): “Dorëzoni shpirtrat tuaj! Sot ju do të ndëshkoheni me dënim poshtërues për shkak të të pavërtetave që keni thënë për Allahun dhe që keni shpërfillur shpalljet e Tij”. (El-Enam, 93)

Allahu i Lartësuar thotë për popullin e Faraonit:

﴿النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ 46﴾

"Ata do të paraqiten para Zjarrit në mëngjes dhe mbrëmje (në jetën e varrit) e, kur të arrijë Ora (e Kiametit), do të thuhet: "Hidhni ithtarët e Faraonit në dënimin më të rëndë!" (Gafir, 46)

Në "Sahihun" e Muslimit shënohet se Zejd ibën Thabiti (Allahu qoftë i kënaqur me të!) përcjell se Profeti (paqja dhe bekimet qofshin mbi të!) ka thënë:

«فَلَوْلَا أَنْ لَا تَدَافِقُوا لَدَعَوْتُ اللَّهَ أَنْ يُسَمِعَكُمْ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ الَّذِي أَسْمَعُ مِنْهُ»

"Sikur të mos ishte se ju nuk do ta varrosnit njëri-tjetrin, do t'i lutesha Allahut t'ju bënte ta dëgjoni dënimin e varrit, të cilin unë e dëgjoj." Dhe pastaj ktheu fytyrën e tij dhe tha:

«تَعَوُّذُوا بِاللَّهِ مِنْ عَذَابِ النَّارِ».

"Kërkoni mbrojtje prej Allahut nga dënimi i zjarrit!" Ata thanë: "Kërkojmë mbrojtje te Allahu nga dënimi i Zjarrit", e ai tha:

«تَعَوُّذُوا بِاللَّهِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ»

"Kërkoni mbrojtjen e Allahut nga dënimi në varr!" Ata thanë: "Kërkojmë mbrojtje tek Allahu nga dënimi i varrit", e ai tha:

«تَعَوُّذُوا بِاللَّهِ مِنَ الْفِتَنِ، مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ»

"Kërkoni mbrojtje tek Allahu nga fitnet (sprovat), qofshin ato të dukshme apo të fshehta!" Ata thanë: "Kërkojmë mbrojtje tek Allahu nga sprovat, të dukshme e të fshehta." Ai tha:

«تَعَوُّذُوا بِاللَّهِ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَالِ»

"Kërkoni mbrojtjen e Allahut nga sprova e Dexhallit!" Ata thanë: "Kërkojmë mbrojtje tek Allahu nga sprova e Dexhallit!"(17)¹

Ndërsa begatitë e varrit janë për besimtarët e sinqertë. I Lartësuari thotë:

﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا
وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ 30﴾

"Me të vërtetë, atyre që thonë: 'Zoti ynë është Allahu', e pastaj vazhdojnë të vendosur në rrugën e drejtë, do t'u zbresin engjëjt (para vdekjes) e do t'u thonë: 'Mos u frikësoni dhe mos u pikëlloni! Dhe gëzojuni Xhenetit që ju është premtuar.'" (Fussilet, 30)

Po ashtu, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ 83 وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ 84 وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ
وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ 85 فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ 86 تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ 87 فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ 88 فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتْ نَعِيمٌ 89﴾

Atëherë, përse kur (dikujt) i vjen (shpirti) në grykë para syve tuaj, ndërkohë që Ne jemi më afër atij se ju, por ju nuk e vini re. Përse pra, nëse nuk do të gjykoheni (në jetën e përtejme), ju nuk ia ktheni shpirtin atij? Përgjigjuni kësaj, nëse thoni të vërtetën! Kështu, nëse ai (në agoni) është nga ata që janë të afërt (me Allahun), do të ketë prehje, kënaqësi dhe dhunti të Xhenetit. (El-Vakia, 83-89)

¹ Transmetoi Muslimi: Libri i Xhenetit, përshkrimi i begatitë dhe banorëve të tij, kapitulli: Paraqitja e vendit të të vdekurit nga Xheneti ose Zjarri, vërtetimi i dënimit të varrit dhe kërkimi i mbrojtjes prej tij, nr. (2867).

Bera ibën Azibi (Allahu qoftë i kënaqur me të!) transmeton se Profeti (paqja qoftë mbi të!) ka thënë për besimtarin kur u përgjigjet dy engjëjve në varrin e tij:

«يُنَادِي مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ: أَنْ صَدَقَ عَبْدِي، فَأَفْرَشُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ، وَالْأَيْسُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ، وَافْتَحُوا لَهُ بَابًا إِلَى الْجَنَّةِ، قَالَ: فَيَأْتِيهِ مِنْ رَوْحِهَا وَطَيِّبِهَا، وَيُفْسَحُ لَهُ فِي قَبْرِهِ مَدَّ بَصَرِهِ»

“Një thirrës nga qielli do të thërrasë: “Robi Im ka thënë të vërtetën, prandaj shtrojini atij shtresë nga Xheneti, visheni me rroba nga Xheneti dhe hapini një derë për në Xhenet.” Dhe kështu, atij i vjen nga fladi dhe aroma e këndshme e tij (e Xhenetit) dhe varri i zgjerohet sa i sheh syri.” (18) Shënojnë Ahmedi dhe Ebu Davudi në një hadith të gjatë.¹

Një grup njerëzish prej të devijuarve kanë rënë në humbje dhe kanë mohuar dënimin e varrit dhe begatitë e tij, duke pretenduar se kjo gjë është e pamundur, sepse kundërshton realitetin. Ata thanë: “Nëse do të nxirrej i vdekuri nga varri i tij, do të ishte ashtu siç ka qenë më parë, dhe varri nuk do të kishte ndryshuar, as nuk do të ishte zgjeruar e as ngushtuar!”

Ky pretendim rrëzohet nga sheriat, shqisat dhe arsyeja:

¹ E transmetuan Ebu Davudi: Libri i Sunetit, kapitulli “Pyetja dhe dënimi në varr”, nr. 4753, dhe Ahmed: Musnedi i banorëve të Kufës, hadithi i Bera bin Azibit, nr. 18534.

Sa i përket sheriatit: tashmë janë përmendur tekstet që dëshmojnë për vërtetësinë e dënimit të varrit dhe të shpërblimit të tij.

Gjithashtu, në Sahihun e Buhariut transmetohet nga Ibën Abasi (Allahu qoftë i kënaqur me të dy!) se ka thënë: "Doli Profeti (paqja qoftë mbi të!) nga një prej kopshteve të Medinës dhe dëgjoi zërin e dy njerëzve që po dënoheshin në varret e tyre." Pastaj përmendi hadithin, ku në të thuhet:

«أَنَّ أَحَدَهُمَا كَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنَ الْبَوْلِ»

"...se njëri nga të dy nuk ruhej nga urina." Në transmetimin tjetër qëndron:

«مِنْ بَوْلِهِ»

"nga urina e tij"

«وَأَنَّ الْآخَرَ كَانَ يَمْشِي بِالْئِيمَةِ»،

"dhe se tjetri bartte fjalë." Ndërkaq, në një version tjetër të Muslimit thuhet:

«لَا يَسْتَتِرُهُ مِنَ الْبَوْلِ».

"Nuk ruhej nga urina."¹

Sa për shqisat: i fjeturi sheh në ëndërr se ndodhet në një vend të gjerë e të këndshëm, ku përjeton kënaqësi, ose se ndodhet në një vend të ngushtë e të frikshëm, ku përjeton vuajtje, dhe ndoshta nganjëherë zgjohet nga ajo që ka parë. E megjithatë, ai është në shtratin dhe në dhomën e tij.

¹ Shënon Buhariu: Kapitulli i abdesit, nënkaptulli: "Çfarë përcillet për larjen e urinës", nr. 215.

Gjumi është vëllai i vdekjes; prandaj Allahu i Lartësuar e ka quajtur atë: (marrje e shpirtit). Allahu i Lartësuar ka thënë:

﴿اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى...﴾

"Allahu ua merr shpirtrat atyre që u ka ardhur çasti i vdekjes dhe atyre që nuk kanë vdekur, por që janë në gjumë. Pastaj Ai ndal shpirtin e atij që i është caktuar vdekja, ndërsa të tjerëve ua lë deri në një kohë të caktuar..." (Ez-Zumer, 42)

Ndërsa përsa i përket arsyes, i fjeturi në ëndrrën e tij sheh një ëndërr të vërtetë që përputhet me realitetin; madje mund të shohë edhe Profetin (paqja qoftë mbi të!) në pamjen e tij, dhe kush e sheh në pamjen e tij, e ka parë me të vërtetë. E megjithatë, i fjeturi është në dhomën e tij, në shtratin e tij, larg asaj që ka parë. Nëse kjo është e mundur në çështjet e kësaj bote, a nuk është e mundur edhe në çështjet e botës tjetër?

Ndërsa argumenti i tyre se po të nxirrej i vdekuri nga varri i tij, ai do të ishte ashtu siç ka qenë më parë dhe se varri nuk do të kishte ndryshuar, as nuk do të ishte zgjeruar e as ngushtuar; përgjigjja për këtë jepet në disa aspekte, disa prej të cilave janë:

1- Nuk lejohet kundërshtimi i asaj që përmendet në fe me dyshime të tilla të pabaza, mbasi sikur kundërshtari të meditonte thellësisht mbi atë që

thotë feja, do ta kuptonte pavlefshmërinë e këtyre dyshimeve. Andaj një shprehje e urtë thotë:

E sa e sa njerëz e kritikojnë një fjalë të saktë.

Por problemi i tyre është përceptimi i gabuar.

E dyta: Ngjarjet e Berzahut (jeta pas vdekjes në varreza) janë prej çështjeve që i përkasin botës së fshehtë, të cilat nuk mund të perceptohen nga shqisat. Sikur ato të mund të perceptoheshin me anë të shqisave, nuk do të kishte kuptim besimi në të fshehtën dhe ata që besojnë në të fshehtën do të barazoheshin me mohuesit, mbasi të gjithë do ta besonin.

E treta: Se ndëshkimin, shpërblimin, gjerësinë e varrit dhe ngushtësinë e tij, i percepton vetëm i vdekuri dhe askush tjetër. Kjo është siç sheh i fjeturi në ëndërr se është në një vend të ngushtë e trishtues, apo në një vend të gjerë e të këndshëm, ndërsa ata rreth tij as nuk e shohin e as nuk e ndjejnë këtë. Profetit (paqja qoftë mbi të!) i vinte shpallja edhe kur ndodhej mes sahabëve të tij; ai e dëgjonte shpalljen, ndërsa sahabët nuk e dëgjonin. Ndonjëherë, Engjëlli i shfaqej në formën e një njeriu dhe i fliste, kurse sahabët as nuk e shihnin Engjëllin e as nuk e dëgjonin.

E katërta: se perceptimi i krijesave është i kufizuar me atë që Allahu i Lartësuar ua ka mundësuar të perceptojnë dhe ata nuk mund të perceptojnë çdo qenie. Shtatë qiejt, toka, gjithçka që gjendet në to dhe çdo gjë e madhëron Allahun duke

e lavdëruar Atë me një madhërim të vërtetë, të cilin Allahu i Lartësuar, herë pas here, ia bën të dëgjueshëm kujt të dojë prej krijesave të Tij. Megjithatë, ky madhërim është i papërceptueshëm prej nesh, për këtë gjë Allahu i Lartësuar thotë:

﴿تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ الْأَسْبَغُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ...﴾

"Atë e madhërojnë shtatë qiejt, toka dhe gjithçka që gjendet në to. Dhe nuk ka asgjë që nuk e madhëron Atë, duke e lavdëruar, por ju (o njerëz) nuk e kuptoni madhërimin që i bëjnë ata..." (El-Isra, 44) Po kështu, shejtanët dhe xhinët lëvizin nëpër tokë vajtje-ardhje. Xhinët erdhën te i Dërguari i Allahut (paqja qoftë mbi të!), dëgjuan leximin e tij, heshtën dhe u kthyen te populli i tyre si këshillues. Pavarësisht kësaj, ata janë të papërceptueshëm prej nesh dhe lidhur me këtë, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿يُنَبِّئُ آدَمَ لَا يَفْتِنُكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ يَنزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْءَٰبِهِمَا إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ 27﴾

"O bijtë e Ademit, le të mos ju mashtrojë kurrsesi djalli, ashtu si i nxori prindërit tuaj nga Xheneti, duke ua zhveshur rrobat për t'u shfaqur vendet e turpshme! Ai dhe shpura e tij ju sheh, prej nga ju nuk i shihni ata. Ne i kemi bërë djajtë miq të atyre që nuk besojnë." (El-A'raf, 27) Meqenëse krijesat nuk mund ta perceptojnë çdo gjë që ekziston, atyre nuk u lejohet të mohojnë çështjet e vërtetuara të

gajbit - botës së fshehtë - të cilat nuk i kanë perceptuar me shqisa.

*

Besimi në Kaderin

Kaderi: caktimi i Allahut për krijesat, në përputhje me dijen e Tij paraprake dhe me atë që kërkon urtësia e Tij.

Besimi në kaderin (paracaktimin e gjërave) përmban në vete katër gjëra:

E para: besimi se Allahu i Lartësuar e di çdo gjë, në tërësi dhe në hollësi, në amshim dhe përjetësi, qoftë kur bëhet fjalë për veprat e Tij, apo për veprat e robërve të Vet.

E dyta: Besimi se Allahu i Lartësuar e shkroi këtë në Leuhi Mahfudh, dhe për këto dy çështje Allahu i Lartësuar thotë:

﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾
(يسيرٌ 70)

"A nuk e di ti, se Allahu di çdo gjë, që është në qiej e në Tokë? Të gjitha këto janë (shënuar) në Libër. Me të vërtetë, kjo është e lehtë për Allahun." (El-Haxh, 70)

Në Sahihun e Muslimit përcillet nga Abdullah ibn Amër ibn Asi (Allahu qoftë i kënaqur me të!) se ka thënë: "E kam dëgjuar të Dërguarin e Allahut (paqja qoftë mbi të!) duke thënë:

«كَتَبَ اللَّهُ مَقَادِيرَ الْخَلَائِقِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِخَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ».

"Allahu i shkroi caktimet për të gjitha krijesat, pesëdhjetë mijë vjet para se t'i krijonte qiejt e Tokën."¹

E treta: Besimi se të gjitha qeniet nuk ekzistojnë veçse me dëshirën e Allahut të Lartësuar, qofshin ato që lidhen me veprat e Tij, apo me veprat e krijesave. Allahu i Lartësuar thotë për veprat e Tij:

﴿وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ...﴾

"Zoti yt krijon ç'të dojë dhe zgjedh..." (El-Kasas, 68) Po ashtu ka thënë:

﴿...وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ﴾

"Allahu bën ç'të dojë." (Ibrahim, 27) Po ashtu ka thënë:

﴿هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ...﴾

"Ai ju formon në mitër, ashtu siç dëshiron Vetë..." (Al Imran, 6)

Lidhur me veprën e krijesave ka thënë:

﴿...وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتَلُوكُمْ...﴾

"Sikur të kishte dashur Allahu, do t'u kishte dhënë pushtet mbi ju dhe ata do të luftonin kundër jush." (En-Nisa, 90) Gjithatthu ka thënë:

﴿...وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرَهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ﴾

"Por, sikur të donte Zoti yt, ata nuk do të bënin kështu, prandaj lëri ata dhe trillimet e tyre." (El-Enam, 112)

¹ Transmetoi Muslimi: Libri i Kaderit, kapitulli: Debati i Ademit dhe Musait, paqja qoftë mbi ta, nr. 2653.

E katërta: Besimi se të gjitha qeniet janë të krijuara nga Allahu i Lartësuar: trupat, vetitë dhe lëvizjet e tyre. Allahu i Lartësuar thotë:

﴿اللَّهُ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ 62﴾

"Allahu është Krijuesi i çdo gjëje dhe Ai është Mbikëqyrës i çdo gjëje." (Ez-Zumer, 62) Po ashtu Allahu i Lartësuar thotë:

﴿...وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ تَقْدِيرًا﴾

"...dhe ka krijuar çdo gjë dhe e ka rregulluar si duhet!" (El-Furkan, 2) E për profetin e Tij, Ibrahimin (paqja qoftë mbi të!), Allahu i Lartësuar tha se i ka thënë popullit të vet:

﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ 96﴾

"Ndërkohë që Allahu është Ai që ju ka krijuar ju dhe gjithçka që bëni?!" [Es-Saffat: 96]

Besimi në kaderin – ashtu siç e përshkruam – nuk bie ndesh me faktin që robi ka vullnet në veprimet e tij të vullnetshme dhe aftësi për t'i bërë, sepse sheriatit dhe realiteti dëshmojnë për praninë e kësaj tek ai.

Sa i përket sheriatit, Allahu i Lartësuar thotë për vullnetin e njeriut:

﴿...فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَآبًا﴾

"Prandaj kush të dojë, le të kthehet te Zoti i vet." (En-Nebe, 39) Dhe ka thënë gjithashtu:

﴿...فَاتُّوا حَرَائِكُمْ أَنَّىٰ شِئْتُمْ...﴾

"...iu afroni "arave" tuaja si të doni..." (El-Bekare, 223) Po ashtu thotë për fuqinë e njeriut:

﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمِعُوا وَأَطِيعُوا...﴾

"Prandaj frikësojuni Allahut sa të mundeni, dëgjoni e binduni...!" (Et-Tegabun, 16) Dhe ka thënë gjithashtu:

﴿لَا يَكُفُّ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ...﴾

"Allahu nuk e ngarkon askënd përtej fuqisë që ka: në dobi të tij është e mira që bën, kurse në dëm të tij është e keqja që punon." (El-Bekare, 286)

Sa i përket realitetit: vërtet, çdo njeri e di se ka vullnet dhe aftësi e mundësi, me të cilat zgjedh të veprojë dhe me të cilat zgjedh të mos veprojë, dhe bën dallimin mes asaj që ndodh me vullnetin e tij, si ecja, dhe asaj që ndodh pa vullnetin e tij, si të dridhurat e pavullnetshme. Por vullneti dhe aftësia e robit ndodhin me vullnetin dhe fuqinë e Allahut të Lartësuar, bazuar në thënien e Allahut të Lartësuar:

﴿لِمَن شَاءَ مِنْكُمْ أَن يَسْتَقِيمَ 28 وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ 29﴾

"Për secilin nga ju që dëshiron të ndjekë rrugën e drejtë. Por ju nuk dëshironi, përveç nëse dëshiron Allahu, Zoti i botëve." [Et-Tekvir: 28-29] Dhe për shkak se i gjithë universi është pronësi e Allahut të Lartësuar, në pronësinë e Tij nuk ndodh asgjë pa dijen dhe vullnetin e Tij.

Besimi në kaderin – ashtu siç e përshkruam – nuk i jep njeriut justifikim për obligimet që ka lënë apo për mëkatet që ka bërë. Për këtë arsye,

justifikimi me kaderin është i pavlefshëm për disa shkaqe:

I pari: Fjala e Allahut të Lartësuar:

﴿سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ شَيْءٍ
كَذَلِكَ كَذَبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتَّىٰ ذَاقُوا بَأْسَنَا قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا
إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ 148﴾

"Idhujtarët do të thonë: "Sikur të donte Allahu, nuk do të adhuronim tjetër veç Tij as ne, as baballarët tanë dhe ne nuk do të kishim bërë të ndaluar asgjë". Kështu mohonin edhe ata para tyre, derisa shijuan dënimin tonë. Thuaju: "A keni ndonjë provë të na paraqitni? Ju mbështeteni vetëm në hamendje dhe jeni vetëm gënjeshtarë". (El-Enam, 148) Sikur të kishin pasur një arsyetim të vlefshëm me anë të Kaderit, Allahu nuk do t'i kishte ndëshkuar.

I dyti, fjala e Allahut të Lartësuar:

﴿رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِنَاسٍ لِّيَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ
عَزِيزًا حَكِيمًا 165﴾

"(Ne dërguam) të dërguar përgëzues dhe qortues, në mënyrë që njerëzit të mos kenë ndonjë justifikim ndaj Allahut, pas ardhjes së të dërguarve. Se, Allahu, është i Plotfuqishëm dhe i Gjithëdijshtëm. (En-Nisa, 165) Sikur Kaderi të ishte justifikim për kundërshtarët, nuk do të kishte kuptim dërgimi i të dërguarve; sepse kundërshtimi, edhe pas dërgimit të tyre, ndodh me Kaderin e Allahut.

I treti: Transmetojnë Buhariu dhe Muslimi – ndërsa teksti është i Buhariut – nga Ali ibn Ebi Talibi (Allahu qoftë i kënaqur me të!), se Profeti (paqja qoftë mbi të!) ka thënë:

«مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا قَدْ كُتِبَ مَقْعَدُهُ مِنَ النَّارِ أَوْ مِنَ الْجَنَّةِ»

"Secilit prej jush i është shkruar vendi i tij, në Zjarr ose në Xhenet." Një njeri nga të pranishmit pyeti: "A të mbështetemi (te kaderi), o i Dërguari i Allahut?" Ai tha:

«لَا، اْعْمَلُوا فَكُلُّكُمْ مُيَسَّرٌ»

"Jo, veproni, sepse secilit i është lehtësuar (ajo për të cilën është krijuar)." Dhe pastaj lexoi:

﴿فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى﴾ 5

"Sa për atë që jep (për hir të Allahut), ka frikë (nga Allahu)." (El-Lejl, 5) Në një transmetim të Muslimit thuhet:

«فَكُلُّكُمْ مُيَسَّرٌ لِمَا خُلِقَ لَهُ»

"Secilit i lehtësohet ajo për të cilën është krijuar."¹ Pejgamberi (paqja qoftë mbi të!) urdhëroi për të vepruar, dhe e ndaloi mbështetjen në kader.

E katërta: Allahu i Lartësuar e urdhëroi dhe e ndaloi robin, dhe nuk e ngarkoi përtej mundësive të tij. Allahu i Lartësuar thotë:

¹ E transmeton Buhariu: Libri i Kaderit (Përcaktimit), kapitulli "Dhe urdhri i Allahut është i paracaktuar", nr. 6605, dhe Muslimi: Libri i Kaderit (Përcaktimit), kapitulli "Mënyra e krijimit të njeriut në barkun e nënës së tij, shkrimi i riskut, exhelit, veprave, fatkeqësisë dhe lumturisë së tij", nr. 2647.

﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمِعُوا وَأَطِيعُوا...﴾

"Prandaj frikësojuni Allahut sa të mundeni, dëgjoni e binduni...!" (Et-Tegabun, 16) Ai ka thënë:

﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا...﴾

"Allahu nuk e ngarkon askënd përtej fuqisë që ka..." (El-Bekare, 286) Sikur robi të ishte i imponuar të bënte një vepër, ai do të ishte i ngarkuar me diçka që nuk ka mundësi ta shmangë, dhe kjo është e pavlefshme; prandaj, nëse ai bën një mëkat për shkak të padituri së, harresës, apo imponimit, ai nuk ngarkohet me mëkat, sepse është i arsyetuar.

E pesta: Kaderi i Allahut të Lartësuar është një fshehtësi e mbuluar, që nuk njihet veçse pasi të ndodhë ajo që është caktuar, ndërsa vullneti i robit i paraprin veprimin të tij; kështu që, vullneti i tij për të vepruar nuk është i bazuar në ndonjë dije nga ana e tij për kaderin e Allahut. Në këtë rast, bie poshtë argumentimi i tij me kaderin, pasi njeriu nuk ka argument për atë që nuk e di.

E gjashta: Ne shohim se njeriu përpiqet me ngulm për atë që i përshtatet nga çështjet e jetës së tij, derisa ta arrijë atë, dhe nuk e lë atë për diçka që nuk i përshtatet, e pastaj justifikohet për lënien e tij me Kader. Atëherë, përse e lë atë që i bën dobi në çështjet e fesë për diçka që e dëmton, e pastaj justifikohet me Kader? A nuk është vallë çështja e të dyjave e njëjtë?

Po ju sjellim një shembull që e sqaron këtë:

Sikur para njeriut të ishin dy rrugë: e para, që përfundon në një vend ku mbretëron anarkia: vrasje, plaçkitje, shkelje e nderit, frikë dhe uri; kurse e dyta, në një vend ku mbretëron rregulli, siguria, jetesa e begatë, si dhe respekti për jetën, nderin e pasurinë. E pra, cilën rrugë do të zgjidhte?

Sigurisht se ai do të zgjidhte rrugën e dytë, e cila e çon në vendin e rendit dhe të sigurisë, dhe asnjë i mençur nuk mundet kurrë të zgjedhë rrugën e vendit të kaosit e të frikës, e të arsyetohet me Kaderin. Përse, pra, në çështjen e Ahiretit ndjek rrugën e Zjarrit e jo të Xhenetit dhe justifikohet me Kaderin?

Një shembull tjetër: e shohim të sëmurin që urdhërohet ta pijë ilaçin, dhe ai e pi, ndonëse nuk e dëshiron; ai ndalohet nga ushqimi që e dëmton, dhe e lë atë, ndonëse e dëshiron. Të gjitha këto i bën duke kërkuar shërimin dhe mirëqenien dhe nuk e refuzon pirjen e ilaçit, e as e han ushqimin që e dëmton, e pastaj të arsyetohet me Kaderin. Përse njeriu e lë atë që e kanë urdhëruar Allahu dhe i Dërguari i Tij, ose e bën atë që e kanë ndaluar Allahu dhe i Dërguari i Tij, e pastaj arsyetohet me kaderin?

E shtata: Ai që justifikohet me kaderin për obligimet që ka lënë, ose për mëkatet që ka bërë, sikur dikush ta sulmonte duke ia marrë pasurinë, ose duke ia shkelur nderin, e pastaj të justifikohet me kaderin, duke thënë: 'Mos më fajëso, sepse

sulmi im ishte me caktimin e Allahut' - ai nuk do ta pranonte argumentin e tij. Atëherë, si ka mundësi që dikush nuk e pranon arsyetimin me Kaderin kur i bëhet padrejtësi, por arsyetohet me të për vete kur shkel të drejtat e Allahut të Lartësuar?

Përmendet se te Prijësi i Besimtarëve, Umer ibn Hatabi (Allahu qoftë i kënaqur me të!), sollën një hajdut që e meritonte prerjen e dorës. Ai urdhëroi t'i pritej dora, por hajduti tha: "Prit, o Prijës i Besimtarëve! Unë vodha vetëm me caktimin e Allahut." Umeri iu përgjigj: "Edhe ne po ta presim dorën vetëm me caktimin e Allahut."

Ndër frytet dhe dobitë e mëdha të besimit në kader janë:

E para: Njeriu mbështetet në Allahun e Madhëruar kur i bën shkaqet, dhe jo në vetë shkakun; ngase çdo gjë është me caktimin e Allahut.

E dyta: Që njeriu të mos i pëlqejë vetja kur realizon synimin e tij; ngase realizimi i synimit është begati prej Allahut, i Cili i ka parapërcaktuar shkaqet e së mirës dhe suksesit, e vetëpëlqimi e bën të harrojë falënderimin për këtë begati.

E treta: Qetësia dhe rehatia shpirtërore ndaj caktimit të Allahut që i ndodh; njeriu nuk shqetësohet për humbjen e diçkaje të dashur apo për pësimin e diçkaje të padëshiruar, sepse kjo është me përcaktimin e Allahut, të Cilit i takon sundimi i qiejve dhe i Tokës, dhe kjo gjë ka qenë e pashmangshme. Për këtë, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأََهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ 22 لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا ءَاتَاكُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ 23﴾

"S'ka fatkeqësi që godet tokën dhe ju, që të mos jetë e shënuar në Libër (Leuhi Mahfûdh) më parë se ta krijojmë atë. Kjo për Allahun është vërtet e lehtë! Që të mos dëshpëroheni për atë që ju ka shpëtuar dhe të mos gëzoheni tepër për atë që Ai ju ka dhënë. Allahu nuk e do asnjë mendjemadh mburravec." (El Hadid, 22-23) Profeti (paqja qoftë mbi të!) ka thënë: «عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ، وَلَيْسَ ذَلِكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ، إِنَّ أَصَابَتُهُ سَرَاءً شَكَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَاءٌ صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ».

“Është për t’u çuditur me çështjen e besimtarit mbasi e gjithë puna e tij është mirësi. E kjo vlen vetëm për besimtarin. Kështu, nëse i ndodh ndonjë gëzim, falënderon, gjë që është mirë për të. E nëse e godet ndonjë gjë e keqe, duron, çka është mirë për të.”¹

Në çështjen e Kaderit humbën rrugën dy grupe:

Grupi i parë janë xhebrinjë (deterministët), të cilët thonë se rob i është imponuar në veprimet e tij dhe nuk ka as vullnet e as fuqi.

E dyta: Kaderinjtë, të cilët thonë se rob i është i pavarur në veprën e tij, në vullnet dhe fuqi, dhe se vullneti i Allahut të Lartësuar dhe fuqia e Tij nuk kanë kurrfarë ndikimi në të.

¹ Transmetoi Muslimi: Libri i Asketizmit dhe Zbutjes së Zemrave, kapitulli: Çështja e besimtarit është krejtësisht e mirë, nr. 2999.

Kundërpërgjigje ndaj grupit të parë (Xhebrijeve)
me anë të sheriatit dhe realitetit:

Sa i përket sheriatit: Allahu i Lartësuar i ka pohuar robët vullnet dhe dëshirë, dhe veprën ia ka atribuuar atij. Allahu i Lartësuar thotë:

{...مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ...}

"Disa nga ju dëshirojnë këtë botë, ndërsa të tjerë nga ju dëshirojnë botën tjetër." (Al Imran, 152) Po ashtu, Allahu i Lartësuar thotë:

{وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا...}

الآية

"Dhe thuaj: "E vërteta është nga Zoti juaj. Kush të dojë, le të besojë e kush të dojë, le të mohojë". Ne kemi përgatitur për mohuesit keqbërës një zjarr, që do t'i rrethojë nga të gjitha anët (si çadra)...!" (El-Kehf, 29), Po ashtu, Allahu i Lartësuar thotë:

{مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ 46}

"Kush bën mirë, e bën për dobi të vet, e kush punon keq, punon në dëm të vet. Zoti yt nuk u bën padrejtësi robërve të Tij." (Fussilet, 46)

Ndërsa sa i takon realitetit: çdo njeri e di dallimin ndërmjet veprimeve të tij vullnetare, të cilat i bën me vullnetin e vet, si: ngrënia, pirja, shitja e blerja, dhe asaj që i ndodh pa vullnetin e tij, si: dridhja nga ethet dhe rënia nga çatia. Në rastin e parë, ai është veprues me zgjedhje të lirë dhe me vullnetin e tij, pa kurrfarë imponimi, ndërsa në të dytin nuk është me

zgjedhjen e tij të lirë dhe as nuk e dëshiron atë që i ndodh.

Rrëzimi i pretendimeve të grupit të dytë (Kaderive) me argumente nga sheriatit dhe arsyeja:

Sa i përket sheriatit: Allahu i Lartësuar është Krijuesi i çdo gjëje, dhe çdo gjë ndodh me vullnetin e Tij. Dhe Allahu i Lartësuar ka sqaruar në Librin e Tij se veprat e robërve ndodhin me vullnetin e Tij. Allahu i Lartësuar thotë:

﴿...وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَفْتَنَّا الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ وَلَكِنْ أَخْلَفُوا فَمِنْهُمْ مَنْ ءَامَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَفْتَنَلُوا وَلَكِنْ أَلَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ﴾

"Sikur të donte Allahu, njerëzit që erdhën pas të dërguarve nuk do të vriteshin me njëri-tjetrin pas ardhjes së provave të qarta, por ata u përçanë: disa besuan, kurse të tjerët mohuan. Sikur të donte Allahu, ata nuk do të vriteshin me njëri-tjetrin, por Allahu bën si të dojë Vetë." (El-Bekare, 253) Po ashtu, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًى وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ 13﴾

"Sikur Ne të donim, do t'ia jepnim secilit udhëzimin e tij, por do të përmbushet Fjala Imë: "Me të vërtetë, do ta mbush Xhehenemin me xhindë dhe njerëz bashkërisht!" (Es-Sexhde, 13)

Kurse sa i përket arsyes: E gjithë gjithësia është nën sundimin e Allahut të Lartësuar, dhe njeriu është pjesë e kësaj gjithësie; prandaj, edhe ai është nën sundimin e Allahut të Lartësuar. I sunduari nuk

mund të veprojë në sundimin e sunduesit, përveçse me lejen dhe vullnetin e Tij.

*

QËLLIMET E AKIDES ISLAME

Qëllimi (gjuhësisht): Përdoret për disa kuptime, si: Shënjestra që vendoset për qitje dhe çdo gjë që njeriu synon ta arrijë.

Qëllimet e akides islame janë objektivat dhe synimet e saj fisnike, që rrjedhin nga të kapurit fort pas saj. Këto synime janë të shumëllojshme dhe të larmishme, ndër të cilat mund të veçojmë:

Së pari: Singeriteti në dedikimin e adhurimit vetëm Allahut të Lartësuar; mbasi Ai është Krijuesi dhe Ai nuk ka ortak, andaj vetëm Ai duhet të jetë synimi ynë dhe vetëm Atij i duhet kushtuar adhurimi.

Së dyti: Çlirimi i arsyes dhe i mendimit nga pështjellimi kaotik i shkaktuar nga zbrazëtia e zemrës prej kësaj akideje; sepse ai, zemra e të cilit është e zbrazët prej saj, ose nuk i përmbahet asnjë doktrine fetare dhe është adhurues vetëm i materies së prekshme, ose është i hutuar në lajthitjet doktrinare të gabuara dhe në besëtytnitë e ndryshme.

Së treti: Rehatia shpirtërore dhe mendore, pa asnjë shqetësim shpirtëror e asnjë trazim mendor, pasi që kjo akide e lidh besimtarin me Krijuesin e tij. Kështu, ai është i kënaqur me Të si Zot dhe

Përkujdesës, si Sundues dhe Ligjvënës, andaj i qetësohet zemra me përcaktimin e Tij dhe i kënaqet shpirti me fenë e Tij, dhe nuk kërkon alternativë tjetër përveç fesë së Tij.

Së katërti: Ruajtja e qëllimit dhe veprës nga devijimi në adhurimin e Allahut të Lartësuar, apo në marrëdhëniet me krijesat; sepse ndër themelet e kësaj akideje është besimi në të dërguarit, gjë që përfshin pasimin e rrugës së tyre, e cila karakterizohet me saktësinë e qëllimit dhe veprës.

Së pesti: Vendosmëria dhe përkushtimi në të gjitha çështjet, duke mos lënë asnjë mundësi për vepra të mira pa e shfrytëzuar, me shpresën e shpërblimit, dhe duke iu larguar çdo situatë mëkati, nga frika e dënimit; sepse një nga bazat e kësaj akideje është besimi në ringjallje dhe në shpagimin për veprat.

Allahu i Lartësuar thotë:

﴿وَلِكُلِّ دَرَجَتٍ مِّمَّا عَمِلُوا وَمَا رَبُّكَ بِغَفْلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾ (132)

"Secili do të ketë shkallën e tij, sipas veprave që ka bërë. Zoti yt nuk është i paditur për veprat e tyre." (El-Enam, 132) Profeti (paqja qoftë mbi të!) ka nxitur për arritjen e këtij qëllimi me fjalët e tij:

«الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ، وَفِي كُلِّ خَيْرٍ، أَحْرَصُ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ، وَاسْتَعِنَ بِاللَّهِ، وَلَا تَعْجِزْ، وَإِنْ أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلَا تَقُلْ: لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَذَا كَانَ كَذَا وَكَذَا، وَلَكِنْ قُلْ: قَدَّرَ اللَّهُ وَمَا شَاءَ فَعَلَ؛ فَإِنْ لَوْ تَفَتَّحَ عَمَلُ الشَّيْطَانِ»

"Besimtari i fuqishëm është më i mirë dhe më i dashur tek Allahu se besimtari i dobët, e megjithatë

të dy kanë mirësi. Kujdesu për atë që të bën dobi, kërko ndihmën e Allahut e mos u dobëso, nëse të godet diçka, mos thuaj: 'Sikur të kisha vepruar kështu, do të ishte kështu e ashtu', por thuaj: 'Allahu e ka caktuar dhe Ai bën çfarë të dojë', ngase fjala "sikur" ia hap rrugën shejtanit." Shënon Muslimi (23).¹

Së gjashti: Formimi i një umeti të fuqishëm, që flijon çdo gjë të shtrenjtë e të lirë për forcimin e fesë së tij dhe konsolidimin e shtyllave të saj, pa u shqetësuar për atë që e godet në këtë rrugë. Për këtë, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصّٰدِقُونَ ۝۱۵﴾

"Besimtarë të vërtetë janë vetëm ata që besojnë Allahun dhe të Dërguarin e Tij dhe pastaj nuk kanë dilemë, por luftojnë në rrugën e Allahut me pasurinë dhe jetën e tyre. Këta janë besimtarë të sinqertë." (El-Huxhurat, 15)

Së shtati: Arritja e lumturisë së kësaj bote dhe botës tjetër përmes përmirësimit të individëve dhe shoqërisë, dhe fitimi i shpërblimit e i mirësive. Lidhur me këtë, Allahu i Lartësuar thotë:

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنشَأَ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝۹۷﴾

¹ Transmetoi Muslimi: Libri i Kaderit, kapitulli: Urdhërimi për të qenë i fortë, shmangia e dobësisë, kerkimi i ndihmës nga Allahu dhe dorëzimi i çështjeve në dorë të Allahut, nr. 2664.

"Cilindo mashkull apo femër që kryen vepra të mira, duke qenë besimtar, Ne do ta bëjmë që të kalojë jetë të bukur dhe do ta shpërblejmë sipas veprave më të mira, që ka bërë." (En-Nahl, 97)

Këto janë disa nga synimet dhe objektivat e Akides Islame. I lutemi Allahut të Madhëruar që t'i bëjë të realizueshme ato për ne dhe për të gjithë muslimanët; padyshim Ai është Dhënës dhe Bujar. Falënderimi qoftë për Allahun, Zotin e botëve.

Salavatet dhe selamet qofshin për Muhamedin, familjen dhe të gjithë shokët e tij.

Shkroi:

Muhamed Salih El-Uthejmin.

Përmbajtja

PËRMBLEDHJE E AKIDES ISLAME	2
PËRMBLEDHJE E AKIDES ISLAME	2
PARATHËNIE	2
FEJA ISLAME	4
SHTYLLAT E ISLAMIT	9
BAZAT E AKIDES ISLAME.....	13
Besimi në Allahun e Lartësuar	14
Besimi në Melekët (Engjëjt)	32
Besimi në Librat Hyjnorë.....	39
Besimi në të Dërguarit.....	40
Besimi në Ditën e Fundit.....	49
Besimi në Kaderin.....	70
QËLLIMET E AKIDES ISLAME.....	82